

Situació

Servei d'Estudis Econòmics

Juliol 2008

La crisi financera i les tensions inflacionistes
empitjoren el context econòmic global

Catalunya, intensa desacceleració en marxa

La internacionalització de l'empresa catalana, una oportunitat

Índex

Data de tancament: 5 de juliol de 2008

1. En resum	2
2. Catalunya, en una etapa d'ajustament, amb un entorn global menys favorable	3
Requadre: Enquesta d'Activitat Econòmica de Catalunya, segon trimestre de 2008	13
3. La internacionalització de les empreses catalanes, una visió a través de la Inversió Directa	17
4. Anàlisi provincial: Tarragona	22

Han elaborat aquesta publicació:

Julián Cubero	34 91 537 36 72	jcubero@grupobbva.com
Silvia Holgado	34 93 401 43 69	silvia.holgado@grupobbva.com
Vicente Lloret	34 91 538 63 50	vicentejose.lloret@grupobbva.com
Jorge Rodríguez-Vález	34 91 537 48 90	jorge.rv@grupobbva.com

1. En resum

Els esdeveniments mundials que s'han vingut produint des de finals de l'estiu de 2007 i que s'han perllongat durant aquest any han creat un clima d'incertesa i un impacte a la baixa en l'activitat i a l'alça en la inflació més significatiu del previst inicialment. Aquest entorn general més advers incideix especialment en l'economia espanyola, relativament més vulnerable pel seu major recurs al finançament exterior i per tenir una dependència energètica també superior. Alhora s'està percebent el final del cicle de la construcció tant rellevant en el creixement econòmic dels darrers anys. En aquest entorn, l'economia catalana intensificarà la desacceleració en marxa des de 2007, fins a registrar un creixement que se situarà en l'1,7% de mitjana en 2008, quasi dos punts menys que el creixement de 2007. A més, el ritme del deteriorament conjuntural de l'economia catalana en el primer semestre de l'any i la incertesa existent sobre la resolució final de la crisi financera i el comportament dels preus del petroli podrien suposar un risc a la baixa en les previsions.

En aquest sentit, els diversos indicadors disponibles mostren que la situació de desacceleració és més intensa del que s'havia esperat i que no es limita única i exclusivament a la inversió residencial. Així, el consum de les famílies ha mostrat una davallada molt considerable atesa l'evolució de la seva renda disponible, frenada pel fort repunt de la inflació. A més, el creixement del preu augmenta per l'intens shock alcista en el preu del petroli i, tot i que relativament més moderat, dels aliments. Pel que fa a l'activitat de la indústria i els serveis, en general resulta que aquelles activitats més exposades a la demanda domèstica estan tenint un comportament relativament menys dinàmic. En el cas de la indústria, les percepcions més negatives envers la conjuntura econòmica han frenat la producció i la inversió. En el sector serveis contrasten els excel·lents resultats en el sector turístic amb l'ajustament dels indicadors de comerç, com les vendes de grans superfícies. Amb tot, el sector serveis en el seu conjunt actuarà de suport de l'activitat a Catalunya.

La demanda exterior, malgrat serà progressivament menys dinàmica, no registrarà l'ajustament que s'observa en la domèstica, pel que les exportacions, tot i que es desacceleraran, permetran, juntament amb la moderació en les importacions, que el sector exterior de l'economia catalana elimini en 2008 el seu tradicional drenatge a l'activitat. Addicionalment, i des d'una perspectiva de mig termini, com s'exposa a la publicació, l'obertura exterior assolida per l'economia catalana i el dinamisme de la seva inversió directa a l'exterior suposen també un element de suport, en estar lligada sobretot a les activitats de serveis que tracten de millorar el seu accés a mercats exteriors.

Des d'un punt de vista domèstic també cal destacar el suport que pot suposar la consolidació en propers trimestres de la incipient millora de les xifres de licitació pública, amb el consegüent impacte en l'activitat i l'ocupació de la construcció d'obra civil. No cal oblidar que en l'economia catalana el pes de la construcció és inferior que en el conjunt d'Espanya i que, d'acord amb la informació disponible, el pes de la promoció pública ha estat fins ara relativament superior.

En síntesi, transcorreguda la primera meitat de l'any, tot indica que 2008 serà un any amb ajustaments en la despesa de les llars, sobretot en habitatge, i amb una pèrdua de dinamisme en la inversió en béns d'equipament. La progressiva pèrdua de vigor del mercat laboral, està influïent a la baixa en les decisions de consum familiars i l'encariment dels costos financers estan afectant també la renda disponible i la propensió a consumir. El sector empresarial, per la seva banda, està responent a una percepció menys optimista amb retards i reduccions en la inversió, no només en el sector immobiliari, però amb cert suport en les activitats de la indústria i dels serveis més exposades a la demanda exterior. Així, estem assistint a un procés de desacceleració intens de l'economia catalana que continuarà la resta de l'any.

2. Catalunya, en una etapa d'ajustament, amb un entorn global menys favorable

L'entorn en el qual es desenvolupa l'economia catalana és cada cop menys favorable. A la dinàmica pròpia de desacceleració cíclica s'uneixen els efectes de dos xocs exògens. D'una banda, una crisi financera més intensa i persistent del previst. De l'altra, unes tensions en els mercats de matèries primeres que han afavorit un augment de la inflació que detreu renda real i frena el creixement del consum

Després d'una perllongada etapa d'expansió, des de començaments de 2007 es percebia una moderació paulatina del creixement a Catalunya, originada per l'esgotament d'alguns dels factors d'impuls, i en particular, per la progressiva pujada de tipus d'interès. En el conjunt de l'economia espanyola, la desacceleració estava sent impulsada addicionalment pel procés d'ajustament en el sector de la construcció residencial. Ambdós elements haurien de ser suficients perquè l'economia es desaccelerés de forma ordenada en absència de xocs externs.

No obstant això, sobre aquesta situació sobrevenen simultàniament dos xocs exògens que tenen un impacte particular en l'economia espanyola. D'una banda, en els últims anys l'economia espanyola ha apel·lat a l'exterior per finançar tant la seva inversió domèstica, en habitatge i en equip, com un intens procés d'internacionalització empresarial. L'actual crisi financera, de liquiditat menys abundant i més cara, dificulta la captació de finançament, com reflecteixen l'evolució dels spread dels actius suportats pel crèdit i els augments dels tipus d'interès en els mercats interbancaris.

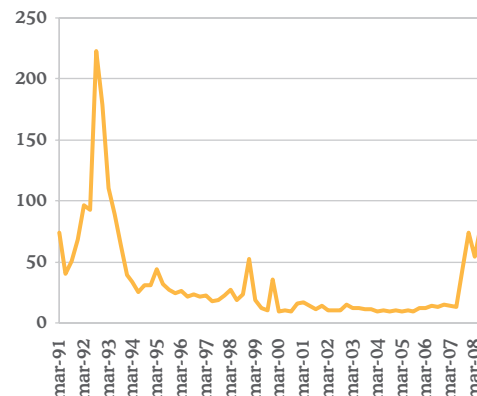
A més, cal afegir els efectes que les tensions en els mercats d'energia puguin tenir sobre l'economia real. L'economia espanyola fa un ús més intensiu de petroli per unitat de PIB que el terme mitjà de la resta d'economies desenvolupades, pel que és especialment vulnerable davant d'augment de preu del petroli. Al mateix temps, les tensions en els preus internacionals dels aliments han vingut a impulsar la inflació des de finals de l'any passat. La persistència de les tensions inflacionistes suposa un drenatge a la renda disponible del país, i en particular de les llars, que es reflectirà en un menor augment de la despesa de les llars en consum que l'esperat inicialment i, en general, del PIB. Addicionalment, el panorama inflacionista en el conjunt de l'àrea de l'euro ha eliminat les expectatives de relaxació de la política monetària per part del BCE i ha afavorit una apreciació de l'euro. En resum, en sintonia amb el conjunt de l'economia espanyola, Catalunya va començar a desaccelerar-se, més o menys intensament, al llarg de l'any passat. En 2008 la desacceleració està sent més intensa en un entorn especialment advers.

D'acord amb l'evolució de la primera meitat de 2008, s'ha anat intensificant el deteriorament de la conjuntura catalana, fet que reflecteixen els indicadors elaborats pel Servei d'Estudis de BBVA

L'escenari econòmic que si fa sis mesos es qualificava d'incert quant a l'evolució de la crisi financera i els preus de les matèries primeres, ara ho continua sent. Però ho fa des d'uns nivells més adversos per a l'activitat econòmica que en aquell moment, tant des del punt de vista

Gràfic 2.1.

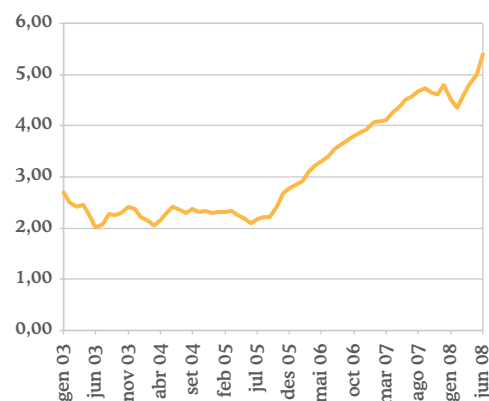
Espanya, TED spread en punts bàsics (Intebancari - lletra del Tresor, 3M)

Font: Banc d'Espanya, Bloomberg i SEE BBVA

Gràfic 2.2.

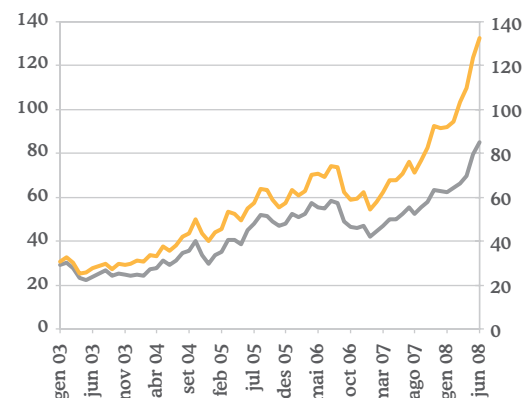
Euríbor 12 mesos

Font: SEE BBVA

Gràfic 2.3.

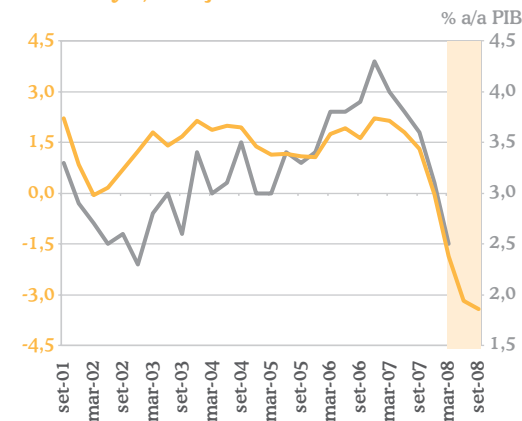
Petroli, cotització del barril de Brent

■ Dòlars
■ Euros

Font: Thomson Financial

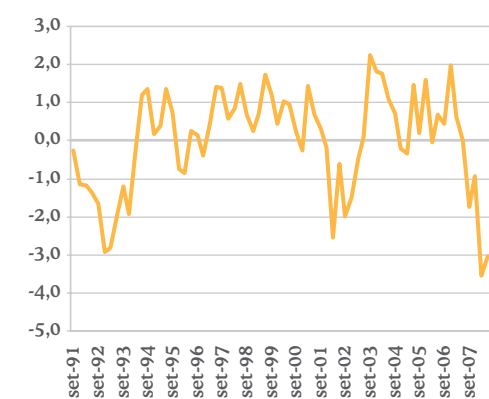
Gràfic 2.4.
Catalunya, conjuntura econòmica

■ ISA (Indicador sintètic d'activitat) BBVA, esquerra
■ Creixement PIB, dreta

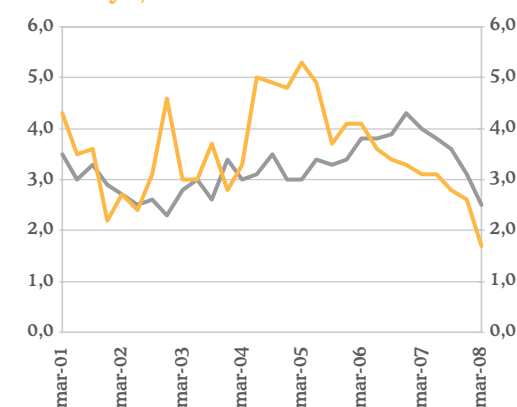
Font: IDESCAT i SEE BBVA

Gràfic 2.5.
Indicador BBVA de l'economia catalana

Font: SEE BBVA

Gràfic 2.6.
Catalunya, PIB i consum

■ Consum de les llars

■ PIB

Font: IDESCAT

del cost del finançament com dels preus del petroli, i, en tot cas, pitjors del què era previsible a començaments d'any. Això afecta especialment aquelles economies que han rebut més finançament procedent de l'exterior i que són més intensives en l'ús del petroli, característiques comunes de Catalunya i del conjunt de l'economia espanyola.

En aquesta situació s'ha intensificat la desacceleració iniciada en 2006 en el sector de l'habitatge, amb ajustaments a la baixa en els darrers trimestres de la demanda i l'activitat fins a nivells no registrats en els últims 10 anys. L'economia catalana està sent més vulnerable que la mitjana de l'economia espanyola davant la correcció de la construcció, tot i que el pes d'aquest sector és menys elevat a Catalunya i, amb la informació disponible, sembla que la importància relativa de l'habitatge tampoc és major. Sí que caldria assenyalar, però, la major volatilitat del mercat de segona residència enfront del d'habitatge principal, també més important a Catalunya donada la importància del turisme en la seva economia.

Així, els diversos indicadors disponibles per a l'economia catalana mostren que la situació prèvia de desacceleració s'ha intensificat al llarg de la primera meitat de 2008. A més, l'ajustament no es limita a l'oferta i la demanda d'habitatge, sinó que s'ha estès al consum de les llars, que ha mostrat una davallada molt considerable. En aquest sentit, com s'observa en el gràfic adjunt, l'Indicador Sintètic d'Activitat BBVA¹ per a l'economia catalana mostra una variació anual negativa a juny de 2008, la més baixa en la sèrie que comença l'any 1996. Per tant sembla raonable pensar que en el segon trimestre de l'any el creixement haurà tornat a moderar-se.

Des d'una perspectiva més àmplia que la proporcionada pel PIB, aquest deteriorament conjuntural s'observa també en les respostes a l'Enquesta BBVA d'Activitat Econòmica, que en els dos primers trimestres de 2008 registra els seus valors mínims pel que fa a l'Indicador BBVA de l'economia catalana. Tal i com s'observa al gràfic adjunt, es tracta de valors propers als que es van observar a la crisi de començament dels noranta i més baixos als registrats durant la desacceleració de començaments de la dècada actual.

La despesa de les llars en consum i habitatge es frena intensament, en línia amb la seva renda real i amb el deteriorament de l'accessibilitat

El consum privat es frena intensament, especialment en la despesa en els béns duradors atesa l'evolució de la renda real de les llars per l'augment de la inflació, la desacceleració de l'ocupació i un entorn financer menys favorable

Un dels grans elements dinamitzadors de la demanda interna dels darrers anys ha estat el consum de les famílies. Aquesta variable s'havia vist animada per l'augment de la població, la renda disponible per l'evolució del mercat laboral, i els increments de la riquesa financera i immobiliària, tot en un context de condicions financeres i creditícies folgades. La pèrdua de vigor dels impulsos que han afavorit el consum es venien reflectint en alguns indicadors des de finals de 2006, amb més claredat durant el 2007 i més intensament en la primera meitat de 2008.

Les dades disponibles del 2008 confirmen una tendència negativa. Considerant el primer semestre, les vendes de turismes acumulen una

¹ Aquest indicador ajuda a estimar el creixement del PIB agregant l'evolució d'indicadors de producció i expectatives de la indústria, l'ocupació, les exportacions i importacions de béns, el turisme i la despesa de les llars.

caiguda del 21,1% respecte l'any passat. En termes absoluts, de gener a juny de 2008 s'han venut prop de 26.000 vehicles menys respecte el mateix període de 2007, situació pitjor que al conjunt estatal (-17,8% en l'acumulat fins al juny).

Les vendes, tant en grans superfícies com en el comerç al detall, si bé ja registraven una pitjor evolució des de l'estiu passat, han agafat un perfil més baixista al 2008, especialment pel que fa als productes no alimentaris (-5,7% respecte el 2007 el primer trimestre de l'any) en les dades de grans superfícies. El comerç minorista, per la seva banda, acumula una caiguda fins el mes de maig del 4,2%, quan fa un any les vendes al detall creixien al 4,3%.

Però la despesa de les famílies no es realitza només en béns, sinó que també consumeixen serveis, sent el turisme el component més cíclic dels mateixos. La informació disponible per analitzar la conjuntura del turisme dels residents a Catalunya és la de l'Enquesta d'Ocupació en Allotjaments Turístics, que es mostra en el gràfic adjunt. Així, el nombre de pernотacions en els hotels espanyols per part de residents a Catalunya es va desaccelerar intensament fins a registrar taxes negatives a principis de 2008. Les dades més recents estan moderant aquesta tendència fins l'estancament. Aquest ajustament és més intens a Catalunya que el que es produeix pel conjunt de residents a Espanya.

En aquesta situació, no serà estrany que el 2,6% de creixement registrat el primer trimestre de l'any hagi estat resultat d'una moderació significativa de la despesa real de les llars fins a creixements per sota del 2%, els més baixos de la sèrie història des de 1996. El sobtat ajustament de la despesa està vinculat amb la moderació dels seus determinants, entre els quals destaca la renda disponible en mans de les llars. No es disposa de dades actualitzades d'aquesta variable, però si que es pot aproximar l'evolució del component amb major pes dins la sèrie, com són els ingressos obtinguts en el mercat de treball. L'indicador de massa salarial real de les llars catalanes² va créixer en el primer trimestre de 2008 el 2,1%, vuit dècimes menys que el trimestre anterior com a conseqüència de l'increment de la inflació i de la desacceleració del nombre d'assalariats. Ambdós factors van més que compensar a la baixa l'efecte del major creixement dels salaris, impulsat per les clàusules de salvaguarda de poder adquisitiu dels Convenis Col·lectius.

Mercat laboral: intensa moderació de la creació d'ocupació resultat de l'ajustament en construcció i de la desacceleració dels serveis.

Les dades més recents mostren un desacoblament en els evolucions de l'ocupació a la construcció i fora d'aquest sector. Gràcies a això, l'afiliació manté encara una tendència positiva tot i que a taxes molt baixes. L'avanç anual en global no arriba a un creixement de l'1%. Per sectors, els serveis estan mantenint un creixement sostingut de les afiliacions al voltant del 2,5%, mentre que la indústria i la construcció mostren una tendència interanual negativa i cauen un 2,4% i un 9,6% respectivament el mes de maig.

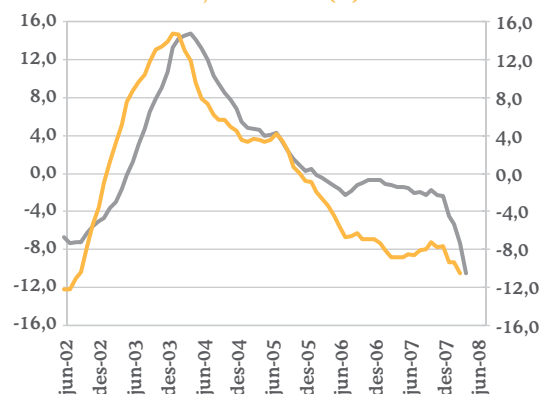
Així, es modera el ritme de creació d'ocupació tot i que es manté positiu i en xifres de creixement al voltant del 2,1% (des del 2,8% anterior). Aquesta desacceleració en la creació de llocs de treball afegida a una evolució de la població activa més elevada (+3,1%), explica el repunt dels aturats del primer trimestre i l'increment de la taxa d'atur en una dècima fins el 7,6%. Sectorialment, és important destacar que la cre-

² S'elabora a partir del nombre d'assalariats de l'EPA, el cost salarial total de l'Enquesta Trimestral de Cost Laboral i l'IPC

Gràfic 2.7.

Despesa en béns Matriculació de turismes

Creixement anual, tendència (%)

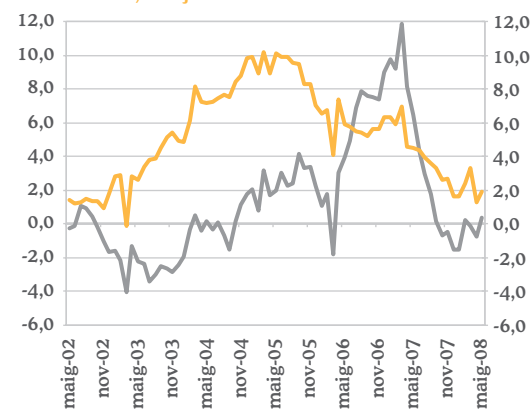
■ Catalunya
■ Espanya

Font: IDESCAT i SEE BBVA

Gràfic 2.8.

Despesa en Turisme Pernотacions en hotels a Espanya

Creixement, mitjana de 12 mesos

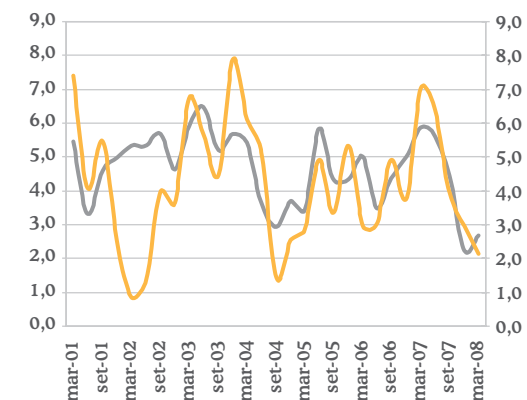

■ Residents a Espanya
■ Residents a Catalunya

Font: IDESCAT i SEE BBVA

Gràfic 2.9.

Renda Disponible de les Llars, Massa salarial real, creixement anual (%)

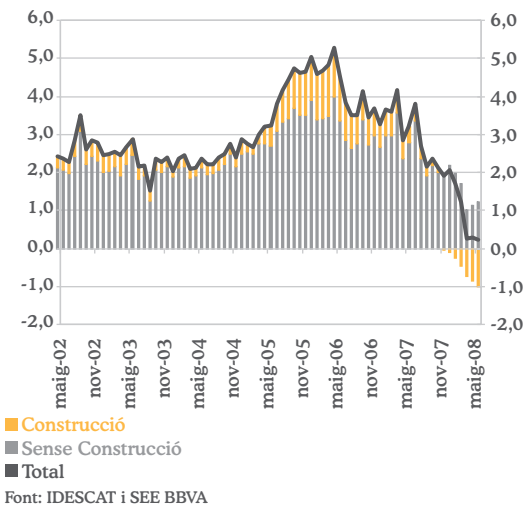
■ Catalunya
■ Total d'Espanya

Font: INE i SEE BBVA

Gràfic 2.10.

Catalunya, ocupació

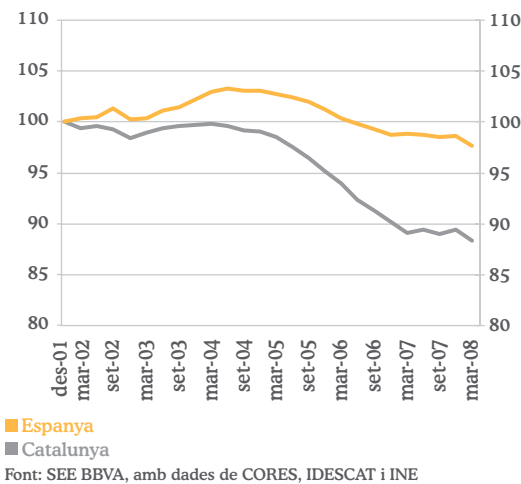
Afiliats al règim general de la Seguretat Social, contribucions al creixement anual (%)

Gràfic 2.11.

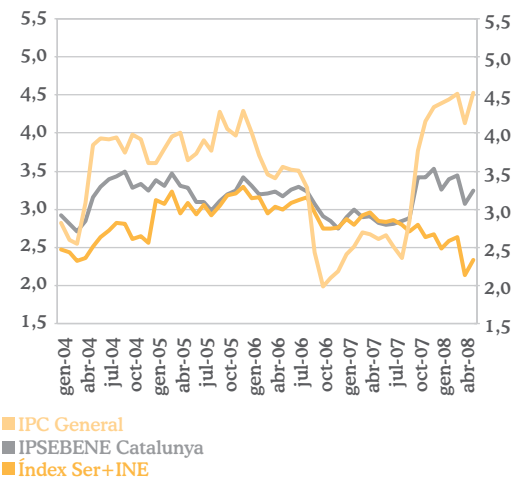
Energia, intensitat d'ús de gasolines i gasolis

Tones per unitat de PIB, 2001=100

Gràfic 2.12.

Catalunya, taxa inflació (%)

ació d'ocupació ha estat positiva en els serveis i en la indústria, que ha aportat 35.200 llocs de treball aquest trimestre.

L'evolució de l'atur també condiona la confiança dels catalans en tant que s'acumula en el primer trimestre un increment de l'atur d'un 17%, que en termes absoluts és de 42 mil persones, sent la xifra més elevada dels darrers quatre anys. Des d'una perspectiva més històrica estem lluny però dels importants increments de l'any 1993, mantenint el nombre de desocupats al voltant dels 300.000, pràcticament la meitat que en aquell any.

La inflació, a l'alça per carburants i aliments, és la més alta dels últims anys, drenant renda disponible real de les llars

Les tensions en els mercats internacionals de matèries primeres s'estan traslladant als preus dels productes energètics i alimentaris de la cistella de béns i serveis de l'IPC. Aquestes tensions són especialment acusades en el cas de les matèries primeres energètiques. Així, el preu del petroli continua marcant màxims històrics per la combinació d'una demanda sostinguda procedent de les economies emergents, una oferta que es percep amb una capacitat de reacció limitada i el creixent paper del petroli com actiu financer en un entorn de debilitat del dòlar.

Catalunya, com el conjunt de l'economia espanyola, fa un ús relativament intens del petroli, pel que és vulnerable davant oscil·lacions elevades i persistents del seu preu, elevant la inflació, reduint la renda disponible i frenant l'activitat. Amb tot, i atenint-nos a la informació disponible, resulta que a Catalunya s'ha reduït la intensitat d'ús de benzines i carburants per unitat de PIB més que en el conjunt d'Espanya³ en els últims anys. En qualsevol cas, el repunt de la inflació està contribuint a moderar el consum de les llars, en minvar la renda real del consumidor i, per tant, la seva capacitat de compra.

En tot cas, els preus dels productes energètics, juntament amb els dels aliments, són els principals contribuents a l'augment de la inflació catalana, que pràcticament s'ha doblat en poc menys d'un any, des del 2,4% que va registrar en el mes d'agost de 2007 fins al 4,5% de maig de 2008, la taxa més alta des de 1995. Per contra, en el mateix període, l'agregat més estable de la inflació, els preus dels serveis i de les manufactures no energètiques, manté el perfil oposat, amb una taxa al maig del 2,3%, mig punt menys que a l'agost de 2007.

Les tensions inflacionistes continuaran en el que queda d'any, amb màxims anuals d'inflació a Catalunya en els mesos d'estiu prop del 5%, nivell entorn al qual s'estabilitzarà fins a l'últim trimestre de l'any. Llavors, l'efecte base provocat per l'alça de preus de finals de 2007 permetrà una caiguda de la inflació fins a taxes d'entre el 3,5% i el 4%. Amb tot, la inflació se situarà en mitjana de 2008 en el 4,5% (des del 3,0% de 2007), amb el que tornaria a donar-se un diferencial positiu pel que fa a Espanya, encara que aquest s'hauria reduït significativament en els últims anys. El diferencial de preus català amb la UEM, per contra, tornaria a augmentar i es preveu que arribi als 1,1 punts percentuals.

El repunt inflacionista continuarà acumulant-se en els components més volàtils. La inflació subjacent, valorada pel IPSEBENE, que descompta del total els preus de l'energia i dels aliments frescos, es situarà en mitjana de 2008 en el 3,2%, prop del seu terme mig dels últims anys, mentre que els components més tendencials (serveis i béns industrials no energètics) es desacceleraran en dues dècimes en 2008

³ Aquest indicador d'intensitat d'ús del petroli és relatiu, en estar referenciat a un índex de PIB, i incomplet, ja que no considera la totalitat de carburants provinents del petroli ni el seu ús com a font d'energia primària, per exemple per a produir electricitat.

fins al 2,5%, especialment pel comportament dels béns industrials no energètics.

Malgrat això, és necessari destacar els riscos d'aquestes previsions, amb un biaix a l'alça dels preus per damunt de l'esperat derivat de la persistència i intensitat de les tensions en els mercats de petroli⁴.

La persistència d'aquest xoc d'oferta sobre la inflació pot tenir com a conseqüència addicional la incentivació d'efectes indirectes, lligats a la transmissió de l'augment de costos del procés productiu als preus de la resta del béns de consum, i dels efectes de segona ronda, si es produeixen revisions salarials que autoalimentin el procés d'augment de preus. Fins al moment, però, no existeix evidència clara que aquests efectes s'estiguin produint. A això pot estar col·laborant la fortalesa de l'euro, que alleuja l'impacte dels majors preus de les importacions de matèries primeres en dòlars. En segon lloc, el fre de l'activitat també suposarà una limitació al poder de les empreses per transmetre els seus augments de costos de producció als preus finals

No obstant això, sembla que el cost del treball està accelerant-se tant a Catalunya com a Espanya. L'existència d'indiciació salarial ex-post en el conjunt de l'economia espanyola, tractant de salvaguardar el poder adquisitiu, suposa el risc de convertir xocs transitoris de costos en permanents, contribuint a deteriorar la relació competitivitat-preu de l'economia.

Com s'observa en el gràfic adjunt, s'estima que en 2008, per al conjunt d'Espanya, l'aplicació de les clàusules de salvaguarda facilitarà que s'acabi registrant el major creixement salarial dels últims anys. Encara que la disponibilitat d'informació per al cas català és menor, no sembla que la situació pugui ser molt diferent. Així, el cost total per treballador no només és major a Catalunya que a Espanya (un 7,3%, de mitjana l'últim any) sinó que sistemàticament el seu creixement en els últims trimestres ha estat superior a l'espanyol. No obstant això, sembla haver-se estabilitzat en l'entorn del 5%, i ha quedat al marge de l'intens repunt que ha experimentat pel conjunt d'Espanya.

El deteriorament de l'accessibilitat de les llars a l'habitatge marca la frenada de la demanda d'habitatge, acompanyat per un ajustament de l'oferta

Durant els últims anys les famílies catalanes, igual que la resta de les espanyoles, han vist incrementat l'esforç que han de realitzar per accedir a un habitatge. Encara que l'accessibilitat catalana ha evolucionat de manera similar a l'espanyola, sempre s'ha trobat per damunt de la mitjana estatal, degut al fet que el preu mig del metre quadrat (m2) català ha estat històricament superior.

Des de març de 2005 l'accessibilitat mitjana nacional presenta un empitjorament superior al català, de forma que, a finals de l'any passat, ambdós indicadors van rondar un nivell de 30, similar a l'assolit entre principis de 1995 i mitjans de 1996.

Aquest enduriment en l'accessibilitat s'ha traduït en una menor demanda d'habitatges, fet que s'observa en el menor nombre d'hipoteques concedides i en el menor nombre de transaccions realitzades.

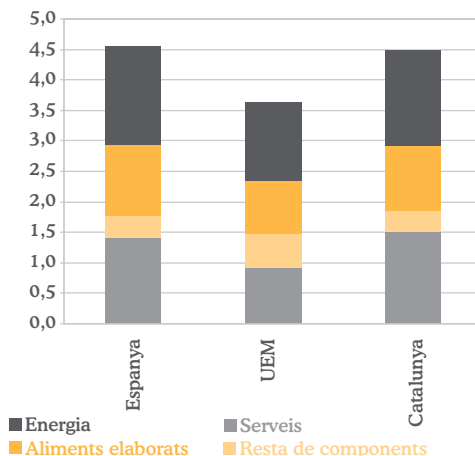
A més, les transaccions catalanes han perdut pes en el total nacional des del primer trimestre de 2006, presentant des dels primers mesos de l'any taxes de creixement menors a la mitjana nacional. Aquesta dinàmica ha continuat fins a l'actualitat, decreixent un 47% la

⁴ Les previsions d'inflació assumeixen que el preu del petroli pot anar-se moderant en el que resta d'any, per a tancar en l'entorn dels 110 dòlars per barril com a mitjana de 2008.

Gràfic 2.13.

Descomposició de l'IPC

(% creixement interanual en maig de 2008)

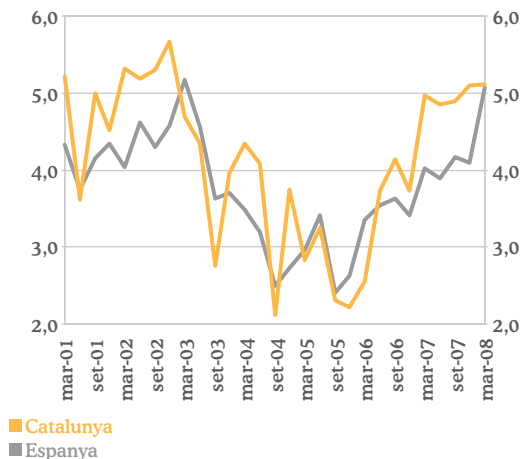

Font: SEE BBVA

Gràfic 2.14.

Cost laboral per treballador

(% creixement interanual)

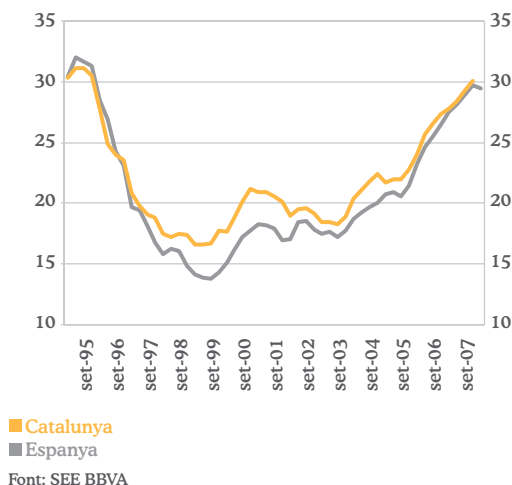

Font: INE i Idescat

Gràfic 2.15.

Accessibilitat a l'habitatge a Catalunya.

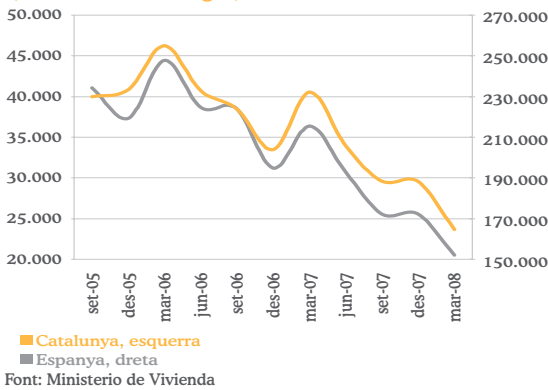
Esforç sobre ingressos ponderats ajustats de fiscalitat (%)

Font: SEE BBVA

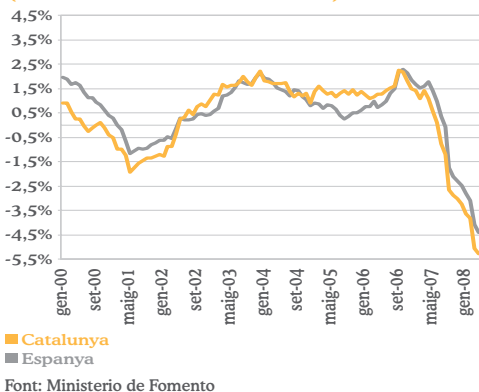
Gràfic 2.16.

Comparativa de transaccions de compra-venda d'habitatge (nombre d'habitatges)

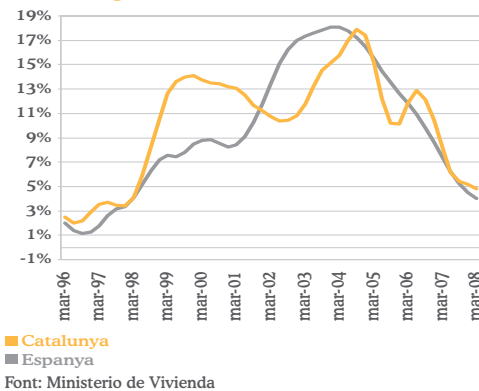
Gràfic 2.17.

Comparativa dels visats d'obra nova (taxa de creixement interanual)

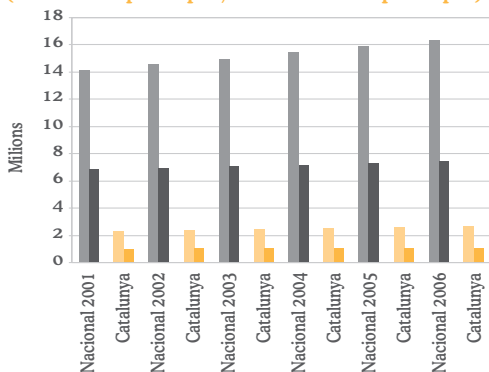
Gràfic 2.18.

Evolució comparativa dels preus de l'habitatge (% de creixement)

Gràfic 2.19.

Parc d'habitatges segons el seu ús: principal o no principal (color clar: principal, color fosc: no principal)

compravenda d'habitatges catalans enfront de la caiguda d'un 32% registrada en el conjunt d'Espanya.

Desagregades les transaccions en compravenda d'habitatge nou i usat, s'observa que les de segona mà creixen a taxes menors que les noves des del tercer trimestre de 2005. A més, les primeres van començar a mostrar ritmes de creixement negatius a mitjans de 2006, mantenint-se les caigudes fins a l'actualitat. Per contra, l'ajustament de les transaccions d'habitatge nou es va iniciar durant els primers mesos de 2007 i continua amb la dinàmica descendent.

L'ajustament experimentat per la demanda d'habitatge d'obra nova es reflecteix en la moderació dels visats de construcció residencial. Així, els elevats ritmes de creixement observats des de 2003 ja no es mantenen, doncs a partir de finals de 2006 s'han reduït progressivament les taxes de creixement, passant a ser negatives a mitjans de l'any passat. Cal dir que, si bé durant el període de major creixement els visats d'obra nova a Catalunya van créixer en major mesura que la mitjana nacional, també en l'actualitat els ritmes de caiguda que presenten són majors que la mitjana nacional, amb una disminució del 53% interanual enfront d'un 44% en la resta d'Espanya.

Com s'ha comentat, el preu mig del metre quadrat (m2) català és més alt que el nacional des de mitjans dels noranta. A més, aquesta diferència s'amplia al llarg del temps, sobretot per l'elevat ritme de creixement que els preus catalans van presentar entre 1998 i 2001, que va suposar de mitjana el 12%.

En el període 2004-2005 els preus de l'habitatge català van créixer per sota de la mitjana nacional. No obstant això, la disminució continuada dels preus nacionals ha provocat que des de 2006 els preus catalans mostrin taxes superiors, encara que més moderades que en el passat. Per tant, en termes comparats de Catalunya amb el total nacional, el seu ajustament ha estat més intens en quantitats i menys en preus, tot i que el preu terme mitjà per m2 del mercat català (2.467€) és superior al de la mitjana espanyola (2.104€).

Finalment, és interessant analitzar la importància de la segona residència a Catalunya. Segons les estimacions del Ministeri de l'Habitatge els habitatges no principals catalans van representar el 28% del parc total català en l'any 2006 davant un 31% a nivell nacional.

Si s'analitzen les compravendes d'habitatge per residència dels compradors es pot veure que els compradors no residents a Catalunya (tant estrangers com residents en d'altres comunitats autònomes) no intervenen de manera tan important com en d'altres regions. Sí que tenen, però, un pes significatiu les compres realitzades pels barcelonins en la resta de les províncies catalanes. Així, les compres realitzades en l'últim any per part de residents a Barcelona van representar el 25% de les transaccions a Girona, el 22% a Tarragona i el 17% a Lleida.

De fet, Barcelona és amb Madrid una de les províncies que més transaccions de compravenda realitza fora de la pròpia província.

En síntesi, el mercat residencial català està patint un major ajustament que la mitjana nacional, possiblement determinat pel major nivell de preus assolit i, per tant, pel major esforç que han de realitzar els catalans per accedir a un habitatge. No obstant això, aquest ajustament està sent més intens en quantitats que en preus.

La segona residència adquirida per estrangers o per residents en la resta de comunitats autònomes a Catalunya té un pes reduït, però són molt importants les transaccions realitzades pels barcelonins en la resta de Catalunya i en la resta del territori nacional.

La demanda d'empreses i d'administracions públiques es modera menys intensament que la de les llars

La inversió sense construcció es desaccelera seguint el perfil de les expectatives d'activitat i d'uns costos de finançament més elevats

En el seu conjunt, l'evolució de la formació bruta de capital s'ha vist perjudicada el primer trimestre per la forta caiguda de la inversió en construcció, que ha baixat fins a l'1,7% i que previsiblement mantindrà la tendència descendent durant els propers mesos.

La inversió en béns d'equipament també ha tingut un comportament menys dinàmic, afectada pel clima de desconfiança general i les pitjors previsions per a l'activitat industrial. Aquest empitjorament i incertesa es reflecteix en l'enquesta de primavera sobre inversió industrial que publica semestralment l'IDESCAT. Aquest organisme ha revisat a la baixa la previsió d'inversió final per al 2007 situant-la finalment en un 2,9%, des de un 6% anterior. Així mateix, xifra que la inversió només augmentarà un 1,6% en 2008, molt per sota del 5,1% en termes nominals que anunciava el mes de desembre. Per sectors, els béns intermedis i els béns d'equipament anuncien una previsió de decreixement de la inversió durant aquest any. Addicionalment, l'enquesta també informa dels factors rellevants a l'hora de fer una inversió, resultant que tant les condicions de demanda com les de finançament suposen un menor impuls a la inversió industrial, sent el canvi relativament més intens en les condicions de finançament que en les de demanda entre 2007 i 2008.

De la mateixa manera, si comparem l'evolució de la inversió amb l'indicador de producció en béns d'equipament, veiem com el perfil descendent des de finals de 2006 s'acobla a una moderació dels ritmes inversors i apunta a què la inversió en béns d'equipament podria moderar-se en els propers mesos.

Sota un punt de vista més quantitatiu, de forma similar a l'evolució de les matriculacions de turismes, la matriculació de vehicles industrials ha intensificat el to descendent que ja acumulava el 2007, sent de nou les dades a Catalunya més negatives que les corresponents al conjunt estatal. Per la seva banda, les importacions de capital acumulen ja al primer trimestre una variació negativa després d'una caiguda significativa el mes de març, més accentuada al subsector de maquinària i béns d'equipament.

La licitació pública en Catalunya com a punt de suport

L'evolució de la licitació es manté amb una tònica descendent que s'ha via iniciat el 2007 però corregeix a finals del primer trimestre d'aquest any amb un lleu repunt en les licitacions. La celebració de les eleccions generals sembla haver donat un nou impuls a aquesta variable, especialment quan s'analitza per components i s'observa que l'obra civil s'ha mantingut en una tendència més estable i que l'edificació és la que ha evolucionat més a la baixa.

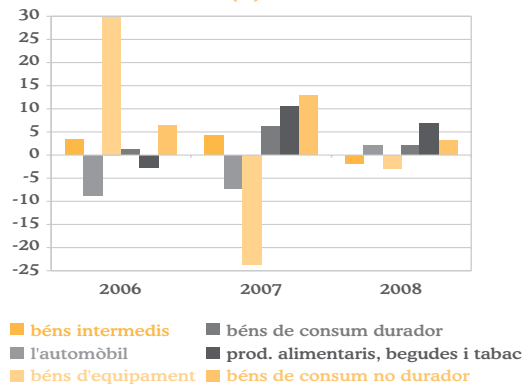
De fet, en l'evolució dels darrers anys s'observa el fort component cíclic de la variable en relació als períodes electorals. L'any 2005 i 2006 la licitació va registrar increments del 38,8% i el 56,2% mentre que en 2007 va frenar el seu creixement fins el 2,6%. Les primeres dades de 2008, fins el mes de maig, mostren una evolució a la baixa del 21,1% que s'explica fonamentalment per la correcció en l'obra civil, avançant l'edificació un 4,8%.

L'increment de la licitació és cabdal per compensar la pèrdua de dinamisme del sector privat i l'impacte en activitat, inversió i ocupació. Atesos els retards existents des de que es produeix la licitació fins que

Gràfic 2.20.

Inversió industrial per subsectors.

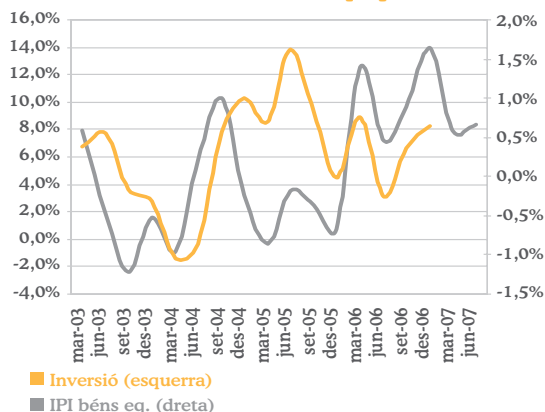
Taxa de creixement (%)

Font: SEE amb dades de l'IDESCAT

Gràfic 2.21.

IPI i Inversió en béns d'equipament

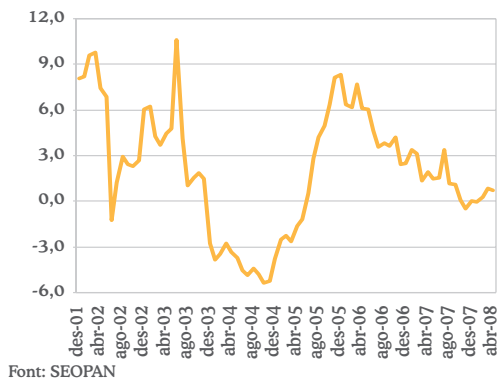

Font: SEE amb dades de l'IDESCAT

Gràfic 2.22.

Catalunya, Licitació Pública

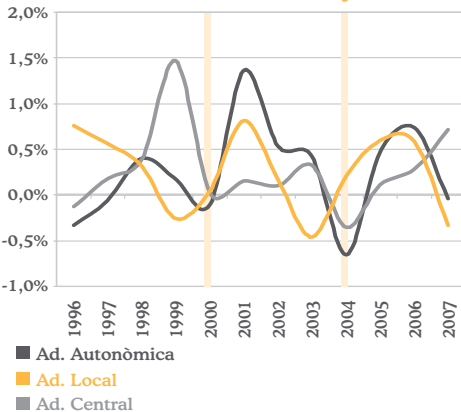
Creixement anual

Font: SEOPAN

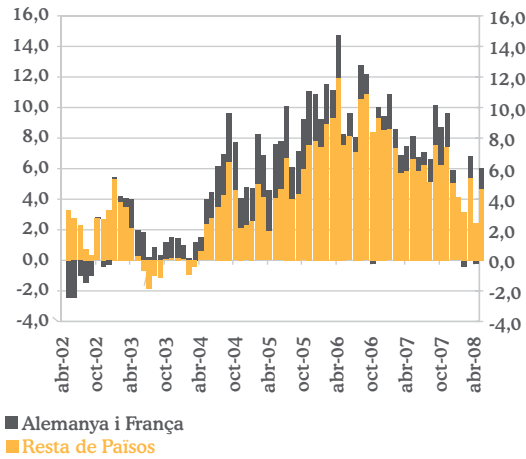
Gràfic 2.23.

Licitació oficial a Catalunya

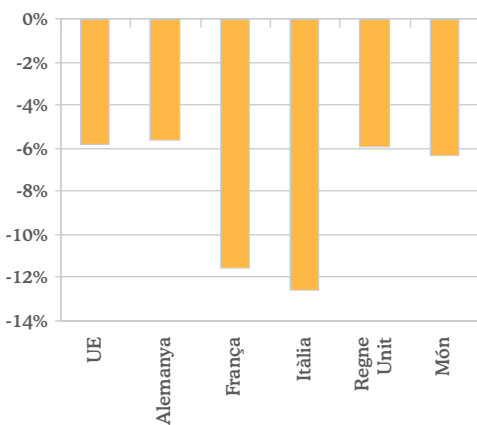
Font: SEE BBVA amb dades de l'IDESCAT

Gràfic 2.24.
Catalunya, exportacions de béns contribucions al creixement (%)

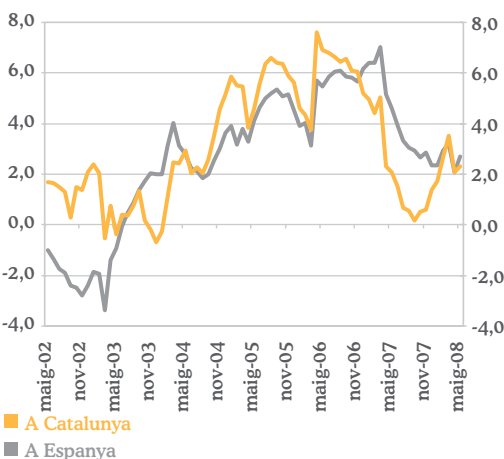
Font: SEE amb dades de l'IDESCAT

Gràfic 2.25.
Evolució Exportacions de béns UEM-Món (canvi 2007-2008, primer trimestre)

Font: SEE BBVA amb dades de l'IDESCAT

Gràfic 2.26.
Sector Turístic
Pernoctacions en Hotels
Creixement, mitjana de 12 mesos

Font: INE, Idescat i SEE BBVA

aquesta suposa activitat real a través de la inversió, l'acceleració de la licitació s'haurà d'intensificar en els propers trimestres per a que tingui impacte en el creixement i l'ocupació en la part final de 2008 i, sobretot, en 2009.

Exportacions, avanços en un entorn advers contra marges empresarials

L'evolució de les exportacions durant el primer trimestre de l'any continua sent positiva tot i la fortalesa de l'euro i l'increment dels preus. No obstant això, els creixements interanuals tant positius del gener i del febrer, amb increments del 7,2 i el 13,1% respectivament, s'han vist truncats el mes de març, on les vendes a l'exterior han experimentat una caiguda molt important (-11,4%) que situa l'augment global del primer trimestre en un 2,2%, molt més moderat al registrat fa un any pel mateix període (8,2%). De fet, pel que fa a les exportacions a la zona Euro, l'evolució de principis d'any era més dinàmica que fa un any, gràcies a l'impuls de la demanda interna provinent d'aquesta zona. La davallada del mes de març fa que, en conjunt, els nostres principals compradors hagin incrementat les seves comandes en un 2,4% el primer trimestre i que la resta del món hagi tingut un augment més moderat, de l'1,6%.

Les empreses exportadores estan experimentant un procés de reducció de marges per compensar l'històric deteriorament de la competitivitat-preu, originat pel diferencial estructural de preus amb la zona Euro. Aquesta situació es reflecteix en l'enquesta de conjuntura exportadora, on els saldos de respostes són positius quant a la cartera de comandes, però molt negatius en preus, beneficis i marges. En aquest sentit, l'enquesta (amb dades fins a finals de l'any passat) va mostrar un tancament amb un clar deteriorament en les respostes sobre comandes, que s'acompanyava d'un saldo negatiu en les respostes relatives als marges, en un context on els preus acumulaven ja varis períodes de caigudes.

De l'enquesta de clima exportador també es desprèn que les expectatives pels propers mesos mantenen una activitat exportadora a l'alça i una possible millora dels marges comercials. La reducció dels marges, però, sembla coherent amb l'evolució de les exportacions industrials segons valor tecnològic, que a banda de la seva mínima evolució el primer trimestre, mostren un comportament relativament pitjor en productes amb més tecnologia, i per tant, més valor afegit i marge, que en productes de nivell tecnològic baix. És important, en un sentit més positiu, que l'evolució des de 2000 mostra un creixement més elevat en els productes de més nivell tecnològic que en els de baix.

D'acord amb la classificació per destinació econòmica dels béns, la conjuntura exportadora ha mostrat un comportament diferenciat. Mentre que els béns de consum han registrat un avanç molt significatiu respecte una evolució negativa en el primer trimestre de 2007, els béns de capital i els intermedis, que havien estat molt dinàmics durant l'any passat, han mostrat creixements negatius o pràcticament nuls, respectivament. Així, les exportacions de béns de consum acumulen un creixement interanual els tres primers mesos de l'any del 6,2%, mentre que els béns de capital cauen un 1,1% i els béns intermedis només creixen el 0,3%.

Les importacions s'acceleren durant el primer trimestre

Les importacions han accelerat la seva evolució durant el primer trimestre de l'any amb un creixement interanual del 4,4% respecte l'1,7% l'any passat. La pitjor evolució del mes de març pel que fa a les vendes ha compensat el bon comportament dels dos primers mesos, i, a dife-

rència de fa un any, les importacions esdevenen més dinàmiques, fet que perjudica l'evolució del dèficit comercial. Pel que fa a la destinació econòmica dels béns, l'ajustament en el consum de les llars afecta clarament l'evolució de les importacions de béns de consum, que si bé han moderat la tendència negativa, acumulen una variació interanual negativa del 4,6%. De la mateixa manera els béns de capital cauen un 2,5%, probablement afectats pel menor impuls inversor de les empreses. Finalment, els béns intermedis acceleren el seu creixement fins al 9,9% respecte un 5,5% el mateix període de 2007.

Serveis i indústria mantenen comportaments diferents

El sector serveis manté el ritme gràcies al turisme

El sector serveis tancà l'any 2007 com el més dinàmic en l'economia catalana, fet que confirmen les dades del primer trimestre, on el sector manté un creixement superior al de l'economia tot i haver evolucionat a una taxa inferior.

En aquest sentit els resultats comentats i relatius a l'evolució de les vendes afecten la tendència, ja que assenyalen que el comerç serà un dels afectats de la davallada en el consum privat. De fet, si analitzem les dades de clima comercial, els resultats per 2007 ja van ser significativament inferiors als de l'any anterior. La important davallada en la marxa general dels negocis augura que el 2008 assistirem a un comportament pitjor en aquesta variable.

L'altre punt important en els serveis el marca el sector turístic. Els resultats en termes de viatgers i pernoctacions fins el mes de maig marquen una tendència lleument positiva. En concret, el nombre de viatgers ha avançat un 1,1% interanual en el període gener-maig mentre que les seves pernoctacions han caigut el 0,3%, reduint-se en conseqüència l'estada mínima de 2,5 dies a 2,46 dies.

Per origen, han arribat un 2% més de turistes estrangers, però també han reduït les seves pernoctacions en un 1,0% (estada de 2,68 dies respecte 2,76 en 2007). En canvi, el turisme nacional ha registrat una mínima caiguda del 0,04%, però ha avançat en pernoctacions, el que ha afavorit l'estada mitja fins els 2,2 dies.

Si considerem la distribució per origen dels turistes que vénen a Catalunya, el promig des de 1999 situa el 47% d'origen domèstic i el 53% d'origen estranger, sent la tendència creixent pel que fa al turisme estranger. En termes de pernoctacions de turistes estrangers, el creixement del primer trimestre és especialment important pel que fa als italians i els turistes dels països nòrdics. En un context de desacceleració al territori nacional, el turisme podria resultar menys afectat considerant la major aflluència estrangera.

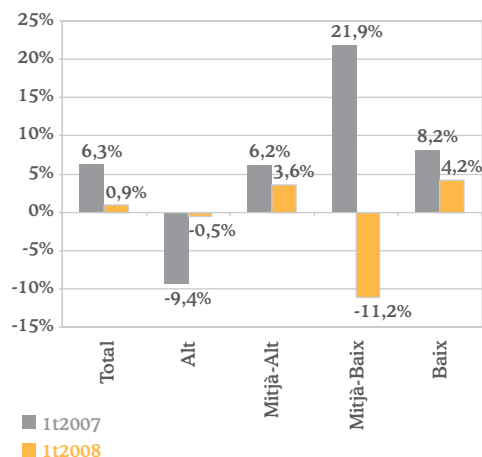
Finalment, el transport de mercaderies per avió ha experimentat un creixement del 5,9% en volum transportat, mantenint-se estable el nombre d'aeronaus per aquest transport. En el cas dels ports catalans, el mes d'abril també ha registrat caigudes interanuals (-1,5%) en termes de nombre de vaixells però amb un 10% més en volum de mercaderies. En el global de l'any, la variació és positiva i el trànsit pels ports ha augmentat un 1,9%, sent més dinàmic el port de Tarragona que el de Barcelona.

En termes d'ocupació, el sector serveis ha crescut els tres primers mesos un 3,1%, xifra inferior a trimestres anteriors però també superior al global de l'economia catalana i amb un pes significatiu pel que fa al comerç, hoteleria i reparacions i als serveis financers. Aquest fet reforça les bones expectatives envers l'evolució del turisme durant aquest any i el seu impacte en d'altres àrees vinculades, que tot i la

Gràfic 2.27.

Exportacions de productes industrials segons nivell tecnològic.

Canvi primer trimestre 2007-2008 (%)

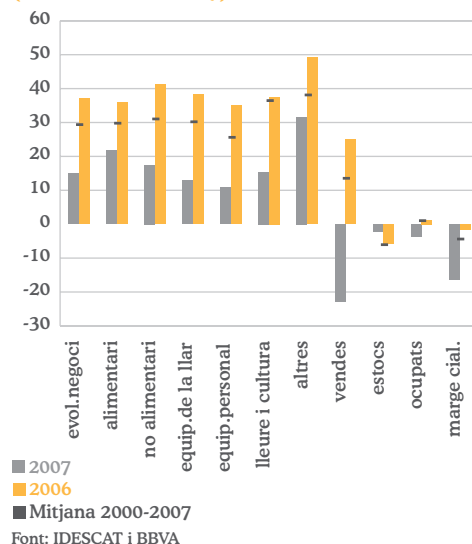

Font: SEE amb dades de l'IDESCAT

Gràfic 2.28.

Clima comercial urbà (valor)

(variació 2006-2007)

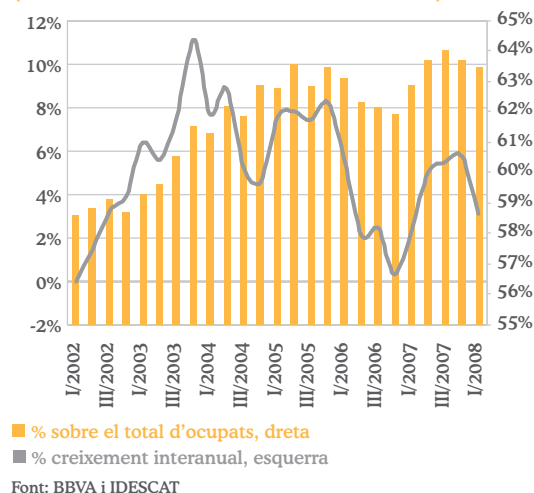

Font: IDESCAT i BBVA

Gràfic 2.29.

Població ocupada als serveis

(creixement interanual i % sobre el total)

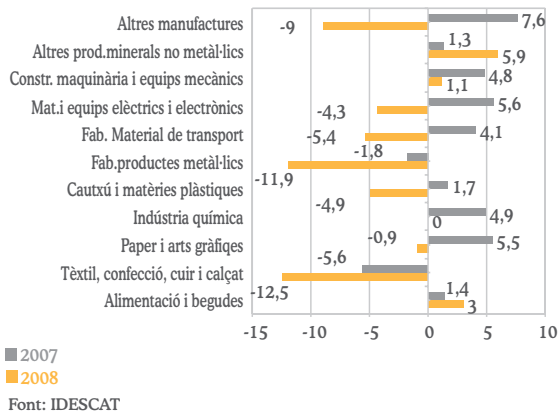
Font: BBVA i IDESCAT

Gràfic 2.30.

Evolució producció industrial per sectors

2007-2008 (gener-maig)

Taxa de creixement interanual

previsible moderació confirmen que en 2008 el sector serveis serà el més dinàmic i podria mantenir un ritme de creixement entre el 2,8 i el 3%.

Caigudes en la producció industrial i clima desfavorable

Tal i com mostraven les dades de finals de 2007, el comportament de la indústria va trencar el ritme ascendent assolit a finals de 2005 i va tancar l'any amb una taxa de creixement al voltant del 2%, un punt per sota del nivell de l'any anterior. El primer trimestre, el VAB industrial s'ha frenat fins el 0,7%, mantenint pràcticament el resultat del quart trimestre de 2007 i confirmant l'alentiment del sector.

La tendència en la producció ha estat eminentment decreixent des del primer trimestre de l'any passat i ha marcat un mínim al mes de març de 2008 amb una caiguda respecte fa un any d'un 13,8%. En aquest sentit, el resultat trimestral assenjala una caiguda del 3,4%, la primera després de molts mesos amb variacions positives. La tendència s'acobla al perfil del PIB industrial, i es preveu que les dades del segon trimestre mostrin un comportament pel sector similar o inclús afeblit.

Tot i la millora que va apuntar l'indicador del mes d'abril, amb un creixement molt important, la darrera dada disponible, corresponent al mes de maig, cau de nou fins el 8,2% interanual. Així, els resultats acumulats en el que portem d'any situen en negatiu l'evolució de l'indicador, amb un retrocés del 0,9% (augmentava un 2,4% fa un any) i és també inferior a l'escàs avanç del període anterior (agost-desembre de 2007) en què la producció industrial creixia el 0,4%.

D'acord amb el detall per grans sectors industrials, només l'energia, que creix el 13,9%, i els béns d'equipament, amb 0,9%, tenen una evolució positiva. Els béns de consum no presenten variació considerant els cinc primers mesos de l'any, quan el període anterior ho feien a ritmes al voltant del 3%. Per últim, els béns intermedis retrocedeixen el 5,7%.

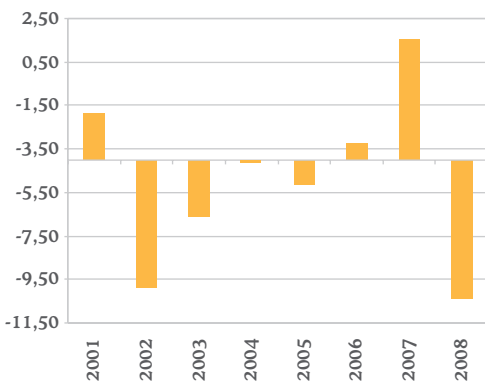
Per sectors, les indústries manufactureres acumulen una disminució del 2,4% en la producció. Les que tenen un pitjor comportament són la indústria tèxtil i confecció, cuir i calçat (-12,5%) i els fabricants de productes metàl·lics (-9%), mentre que les indústries vinculades a d'altres productes minerals no metàl·lics, l'alimentació i begudes i la construcció de maquinària presenten avanços del 5,9%, 3% i 1,1% respectivament. Les indústries extractives disminueixen la producció en un 10,9% i finalment, l'energia elèctrica, l'aigua i el gas avancen el 20,5%.

Les expectatives del sector, valorades des de l'òptica de l'indicador de clima industrial, continuen sent poc positives per a aquest any. De fet, amb una perspectiva històrica, des de l'any 2001, la confiança del sector industrial està molt malmesa, i només l'any 2007 va registrar valors positius. Les xifres de 2008, especialment els mesos d'abril i maig situen el clima en valors que no s'assolien des de l'any 2001 i 2002, el que indica l'ambient de pessimisme que predomina al sector. Així, s'observa una marcada tendència a la baixa, amb resultats que a més són pitjors en les dades més actuals que a principis d'any, el que assenjala que la tendència continuarà baixista.

De forma similar, analitzant les dades trimestrals des de 2006, s'observa el canvi en les percepcions del sector a una situació clarament més desfavorable per a la indústria.

Gràfic 2.31.

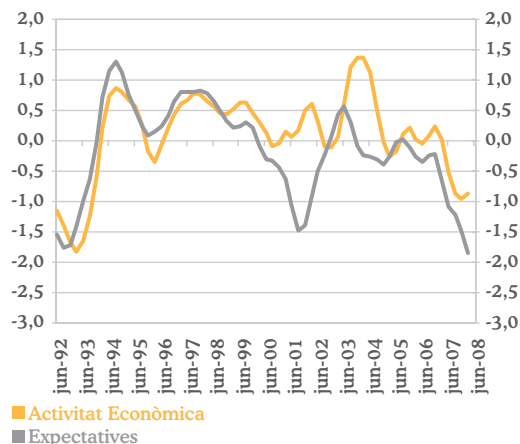
ICI 2001-2008 (dades fins maig)

Enquesta d'Activitat Econòmica de Catalunya, segon trimestre de 2008

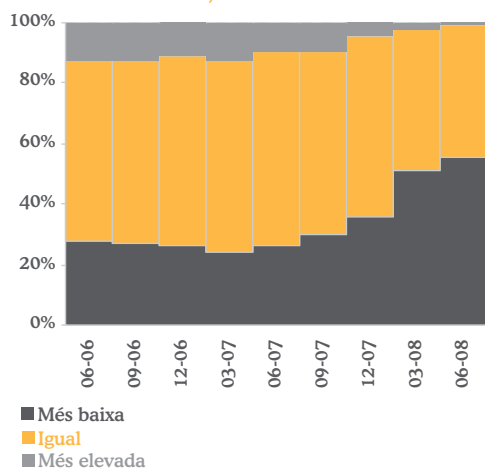
La tendència de la sèries d'activitat econòmica i perspectives per a l'activitat en el trimestre següent mostren registres històricament baixos. De fet, l'indicador d'expectatives ha assolit ja els nivells mínims registrats en l'any 92.

Gràfic 1.
Activitat econòmica i perspectiva per al proper trimestre

Font: Enquesta sobre l'Activitat Econòmica SEE BBVA

Gràfic 2.
Activitat econòmica, dades brutes

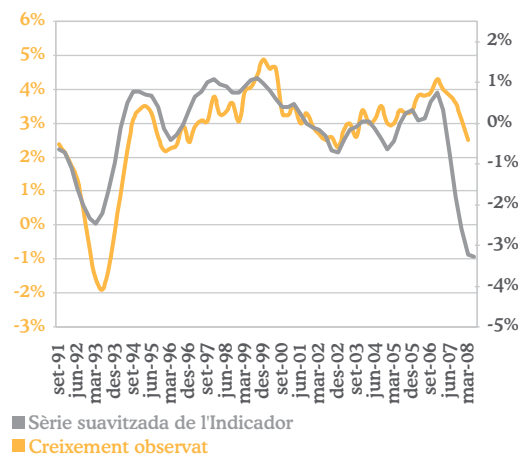
Font: Enquesta sobre l'Activitat Econòmica SEE BBVA

No obstant això, l'opinió sobre l'activitat en el trimestre no es va deteriorar addicionalment per primera vegada des del començament de 2007. Amb tot, aquesta interrupció en l'empitjorament de l'opinió sobre la situació actual de l'activitat ha de prendre's amb cautela. En primer lloc, perquè el percentatge de respostes que s'han orientat a la baixa és més gran que en el trimestre anterior¹ (veure gràfic adjunt) i en segon lloc, perquè les perspectives per al trimestre següent segueixen empitjorant, ampliant-se la bretxa amb la per-

¹ Així, atenent a les dades brutes, en el segon trimestre de 2008, un major nombre d'enquestats van respondre que l'activitat econòmica s'havia mantingut igual que en el trimestre anterior o a la baixa, sent inferior el percentatge dels quals van respondre que l'economia havia evolucionat a l'alça.

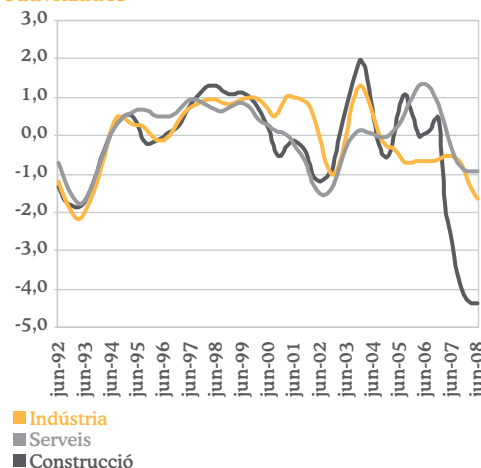
cepció sobre la situació actual de l'activitat. El resultat de la sèrie d'expectatives fa preveure una continuació de la tendència baixista en l'activitat per als pròxims trimestres. Val a dir que, habitualment els enquestats acostumen a ser més pessimistes en les seves expectatives que posteriorment en la percepció de l'activitat real. Això s'explica per la major elasticitat als canvis de tendència en les respostes, existint una ràpida adaptació a notícies d'un signe o d'un altre.

Gràfic 3.
Indicador BBVA de l'economia catalana i PIB

Font: Enquesta sobre l'Activitat Econòmica SEE BBVA

Gràfic 4.
Evolució inversió sectorial (saldos)
Sèries suavitzades

Font: Enquesta sobre l'Activitat Econòmica SEE BBVA

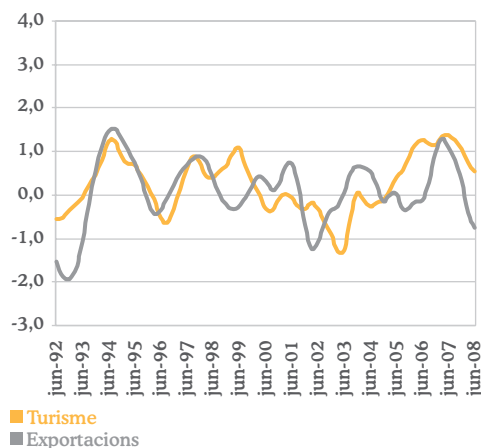
Aquesta percepció es veu confirmada pels resultats de l'Indicador BBVA de l'Economia Catalana, que agrega i sintetitza les respostes de totes les preguntes de l'enquesta. En el segon trimestre de 2008, aquest indicador mostra un nivell negatiu que supera al registrat en l'any 93. La relació existent entre creixement del PIB i l'indicador de clima econòmic augura una continuació de la vigent desacceleració al llarg de 2008.

Quant a l'evolució per sectors de l'economia catalana, es mantenen les pautes prèvies: el sector constructor segueix més feble que els serveis i la indústria, encara que aquests comencen a ressentir-se en l'opinió sobre creació de llocs de treball.

Amb tot, la millor evolució relativa dels serveis i la indústria és coherent amb la marxa del sector exportador i el sector turístic. Així, els saldos de respostes ens mostren que el turisme s'està mantenint en positiu en l'actual conjuntura, mentre que les exportacions, malgrat estar el seu indicador en valors negatius, es troben en millor situació que en els anteriors períodes de desacceleració cíclica.

Gràfic 5.
Evolució de les exportacions i el turisme (saldos)

Sèries suavitzades

Font: Enquesta sobre l'Activitat Econòmica SEE BBVA

Quadre resum de l'activitat econòmica:

(% de respostes)

	2n trimestre 2008			1r trimestre de 2008			2n trimestre de 2007		
	Augmenta	Estable	Baixa	Augmenta	Estable	Baixa	Augmenta	Estable	Baixa
Producció industrial	2	33	66	6	37	56	9	65	26
Cartera de comandes	2	36	62	7	41	52	11	58	30
Nivell d'estocs	33	50	17	26	55	19	30	53	17
Inversió al sector primari	3	71	27	4	73	23	4	79	17
Inversió industrial	0	36	64	2	39	59	7	47	46
Inversió en serveis	12	39	49	16	45	40	26	61	13
Nova construcció	2	7	91	3	11	86	12	48	40
Ocupació industrial	0	44	56	1	54	45	3	63	34
Ocupació en construcció	0	17	82	1	25	74	10	65	26
Ocupació en serveis	8	50	42	13	55	33	31	61	8
Preus	48	48	4	48	50	2	43	56	2
Vendes	1	41	59	3	48	49	12	54	34
Exportacions	17	56	27	20	59	21	12	75	13
Activitat Econòmica	0	44	56	2	47	51	10	64	26
Perspectiva per al trimestre vinent	4	26	70	5	32	63	4	60	36

Font: Enquesta sobre l'Activitat Econòmica SEE BBVA

En síntesi, una intensa desacceleració a Catalunya en 2008

La combinació d'una desacceleració cíclica pròpia de l'economia catalana (on l'ajustament de la construcció residencial juga un paper essencial) i del deteriorament de l'entorn exterior com a conseqüència del *shock* financer i petroler, provocarà no només que l'economia catalana continuï desaccelerant-se en els propers trimestres, sinó que aquest procés guanyi en intensitat respecte al registrat fins ara.

D'aquesta manera, segons les nostres estimacions, en el segon trimestre d'aquest any l'economia catalana hauria crescut prop de l'1,5% interanual, el que implica una desacceleració d'un punt percentual des del primer trimestre, especialment pel fre del consum. La tendència continuarà la resta de l'any de manera que el creixement mitjà de l'economia catalana en 2008 s'aproparà a l'1,7%, gairebé dos punts menys que en 2007.

L'economia catalana estaria així acompanyant a l'espanyola en la seva desacceleració, amb una moderació relativament més intensa en la despesa de les llars si es considera l'evolució dels indicadors disponibles de despesa en béns i en serveis de les famílies. Això respon a una pitjor evolució de la renda disponible de les llars, que d'acord a la informació disponible, es frena més intensament a Catalunya. Per contra, a priori sembla que l'economia catalana es troba relativament menys exposada a l'ajustament en marxa en el sector immobiliari, almenys si es pren en consideració el pes relatiu de l'activitat. Com s'observa en la taula adjunta, el pes de la construcció sobre el total de l'activitat és menor a Catalunya que en el conjunt d'Espanya, amb un 16,0% i un 18,8% respectivament. A més, les dades disponibles del pes dels visats i de la licitació pública, variables escollides com a representatives de l'activitat en habitatge, altres edificacions i inversió pública, ens indiquen que el sector constructor a Catalunya tindria una composició sectorial d'activitats menys exposada relativament a l'activitat d'habitatge i més a la promoció pública⁵.

⁵ En mitjana de 2003-07, el pes dels visats a Catalunya sobre el total nacional (12,2%) és inferior al pes que suposa el sector de la construcció català sobre el total nacional (16%). Ocorre el contrari amb la licitació, amb una ràtio per al mateix període del 17,1%

Quadre 2.1. Catalunya. Pes a l'economia espanyola (%)

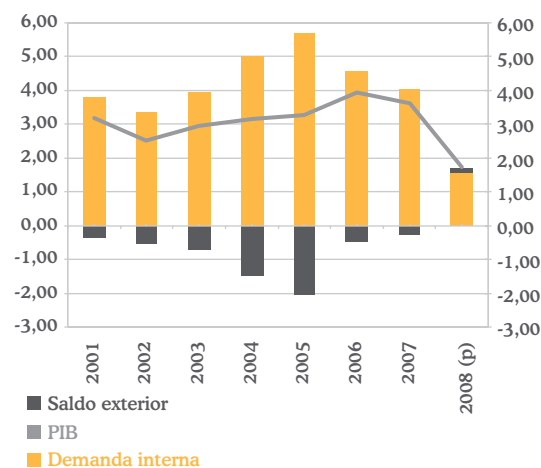
Mitjana 2003-2007	
PIB (%)	18,8%
Construcció (%)	16,0%
Licitació Pública (%)	17,1%
Visats d'Habitatges (%)	12,2%
Habitatges	12,5%
Altres construccions	7,5%

Font: SEE BBVA

Gràfic 2.32.

Catalunya, PIB.

Taxa de creixement (%)

Quadre 2.3. Catalunya. Producte interior brut (PIB pm). Base 2000. Components d'oferta i de demanda (creixement anual)

	1tr07	2tr07	3tr07	4tr07	1tr08	2004	2005	2006	2007	2008
PIB	4,0	3,8	3,6	3,1	2,5	3,2	3,3	4,0	3,6	1,7
<i>Demanda</i>										
Consum de les llars	3,1	3,1	2,8	2,6	1,7	4,5	4,5	3,6	2,9	1,3
Consum públic	5,9	5,9	5,6	4,6	4,5	7,9	7,7	5,0	5,5	4,7
Formació Bruta de capital	6,3	5,8	5,3	5,1	3,1	4,7	7,2	6,5	5,6	0,3
Béns d'equipament i altres	8,5	8,2	7,3	6,8	4,1	4,1	9,0	6,7	7,7	2,0
Construcció	4,2	3,6	3,4	3,2	1,7	5,4	6,0	6,0	3,6	-1,6
Demanda interna (1) (*)	4,2	4,1	3,8	3,5	2,5	4,6	5,3	4,4	3,9	1,6
Exportacions	4,4	4,0	8,7	2,5	4,3	4,1	3,5	6,4	4,9	2,8
Importacions	4,2	7,1	9,2	3,5	4,6	9,0	8,1	7,3	6,0	2,7
Saldo exterior (*)	-0,2	-0,3	-0,2	-0,4	0,0	-1,5	-2,1	-0,5	-0,3	0,1
<i>Oferta</i>										
Valor afegit brut	3,9	3,6	3,5	3,0	2,4	2,7	2,9	3,7	3,5	1,6
Agricultura	-0,3	-4,4	-4,8	-4,5	-5,9	0,3	-2,6	3,8	-3,5	-4,9
Indústria	2,8	2,5	2,0	0,8	0,7	0,4	-0,2	2,9	2,0	0,2
Construcció	3,9	3,5	3,6	3,4	1,8	5,0	5,4	5,4	3,6	-1,7
Serveis	4,5	4,4	4,4	4,2	3,5	3,7	4,3	3,8	4,4	2,9

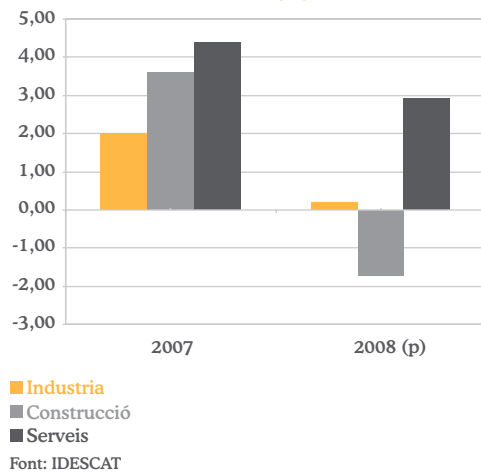
Font: IDESCAT i BBVA

(1) inclou variació d'existències

(*) Aportació al creixement del PIB

Gràfic 2.33.

Catalunya, VAB sectors (2007-2008) evolució interanual (%)

El conjunt del sector exterior de l'economia catalana, incloent el comerç amb la resta d'Espanya, no contribuirà negativament al creixement, com venia sent en els últims anys, especialment per la moderació del saldo amb l'estranger. Així, tant importacions com exportacions es moderaran, però més intensament les primeres com a conseqüència de la frenada de la demanda domèstica.

En aquest procés d'ajustament en l'economia catalana, el comportament dels sectors tindrà algunes diferències dins un context general baixista. Així, la construcció mostrarà taxes d'evolució negatives a la fi del 2008, motivades per l'intensa correcció de la inversió residencial que no restarà compensada per l'aportació que pugui haver d'obra pública o edificació industrial. Per la seva banda, el sector industrial, que ja havia mostrat símptomes de debilitat a finals de 2007 i durant el primer trimestre de 2008, avança que l'activitat comença a ressentir-se i que les expectatives dels agents no assenyalen millores per als propers mesos. A més, la contracció en la inversió en béns d'equipament i els efectes indirectes generats per l'ajustament de la construcció seran també desavantatges que afectin l'evolució d'aquesta branca. Per últim, els serveis seran els que mantindran una evolució més dinàmica en aquest context de desacceleració de l'activitat. Malgrat la moderació que han experimentat en el primer trimestre respecte el 2007, la bona evolució del turisme i els indicadors de transport fan preveure que tot i que l'evolució es veurà afectada per la moderació de la demanda interna, es podrà mantenir un creixement superior al del PIB i al voltant del 3% durant el 2008.

En definitiva, l'economia catalana afronta uns trimestres difícils, amb creixements cada vegada més baixos i que es situaran previsiblement per sota de l'1% en la part final de l'any. Addicionalment, el balanç de riscos d'aquesta previsió està esbiaixat a la baixa, ja que un deteriorament dels mercats exteriors més intens del previst podria provocar la pèrdua d'un suport de l'economia en aquesta etapa de desacceleració, atesa la seva major exposició a una demanda externa que s'està comportant relativament millor que la domèstica.

3. La internacionalització de les empreses catalanes, una visió a través de la Inversió Directa

L'economia catalana també compta amb elements de fortalesa diferencial, i en particular, la seva major obertura a l'exterior. Això pot contribuir a alleujar la intensitat de l'ajustament en marxa en el curt termini i, sobretot, pot ajudar en una posterior etapa de recuperació cíclica impulsada per la demanda externa. Tot això, una vegada aclarides les incerteses globals i absorbits els excessos del sector de l'habitatge.

L'economia catalana, igual que el conjunt de l'economia espanyola, es troba immersa en un procés d'internacionalització, mostrant un creixement del seu grau d'obertura exterior superior a la mitjana nacional i participant d'aquesta manera d'una forma activa en els fluxos internacionals de comerç i inversió.

L'obertura exterior, element de reducció del risc cíclic d'una economia, d'accés a *know how* i a inputs i mercats

El factor diferencial que suposa per a l'economia catalana el seu major grau d'obertura exterior pot suposar un element de suport de l'activitat econòmica davant el deteriorament detectat en el to de la conjuntura domèstica en els últims trimestres, compensant, en part, la desacceleració que mostren els indicadors de consum de les llars i del sector de la construcció.

Són varies les raons per les quals un major grau d'internacionalització d'una àrea pot actuar com a força dinamitzadora de l'activitat econòmica. En general, un major grau d'obertura comercial suposa, entre d'altres avantatges, un major grau d'intercanvi tecnològic, facilitant la transferència de *know how*, amb el conseqüent aprenentatge de noves tècniques productives i pràctiques empresarials que, en general, suposen avanços en la millora de l'eficiència empresarial.

L'obertura exterior també permet una major disponibilitat en el rang de qualitats i preus dels inputs que formen part del procés productiu, afavorint la competitivitat de la indústria local, sempre que aquesta tingui accés a matèries primeres i components més barats que els que es poden trobar en el seu entorn proper.

Adicionalment, augmenta la disponibilitat de mercats de destinació dels productes acabats quan el consum intern comença a debilitar-se, proporcionant tots aquests factors un punt de suport per al sosteniment de l'activitat en els moments de crisi.

Una de les principals vies a través de les quals es plasma la internacionalització d'una àrea econòmica és la Inversió Directa¹ (ID) tant des de l'exterior en la zona com d'aquesta en la resta del món.

¹ Les dades utilitzades provenen del Registre d'Inversions del Ministeri d'Indústria, Turisme i Comerç. S'han usat els fluxos anuals d'inversió bruts (sense descomptar desinversions) no vinculats a Empreses de Tinença de Valors Estrangers (ETVEs), disponibles trimestralment des de l'any 1993 fins al primer trimestre de 2008.

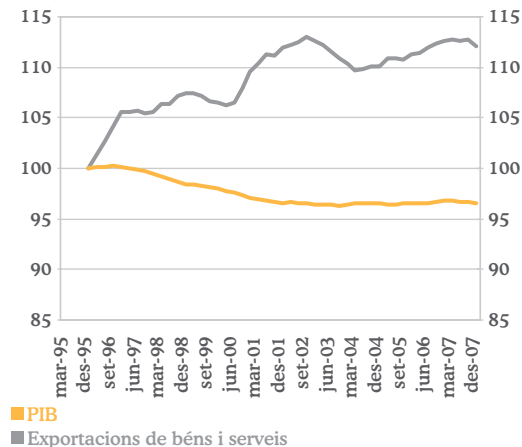
Inversió Bruta

En el cas de la inversió estrangera a Espanya, operacions de no residents que suposin: 1) Participació en societats espanyoles no cotitzades; 2) Participació superior al 10% en societats espanyoles cotitzades; 3) Constitució o ampliació de dotació de sucursals d'empreses estrangeres; i 4) Altres formes d'inversió en entitats o contractes registrats en Espanya (fundacions, cooperatives, agrupacions d'interès econòmic) quan el capital social (o concepte equivalent) sigui superior a 3.005.060,52€. En el cas de la inversió espanyola a l'exterior, recull les operacions de residents que suposin: 1) Participació en societats no cotitzades domiciliades a l'exterior; 2) Participació en societats cotitzades domiciliades a l'exterior (superior al 10% del capital); 3) Altres formes d'inversió en entitats o contractes registrats en l'exterior (fundacions, cooperatives, agrupacions d'interès econòmic) quan el capital social (o concepte equivalent) sigui superior a 1.502.530,26 €.

Inversió Neta

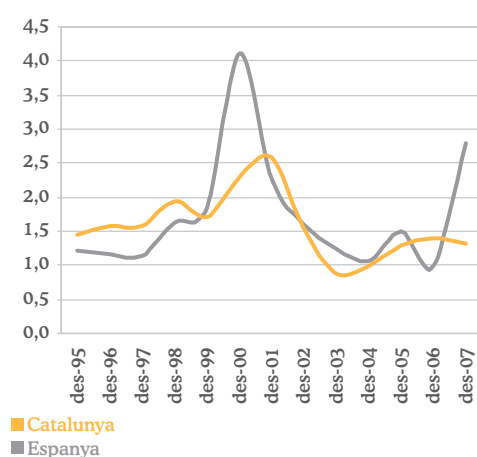
És el resultat de restar a la inversió bruta les desinversions, per causa de transmissions entre residents i no residents, liquidacions parcials (reduccions de capital) o totals (dissolucions o fallides).

Gràfic 3.1.
Catalunya, pes relatiu a Espanya
1995=100

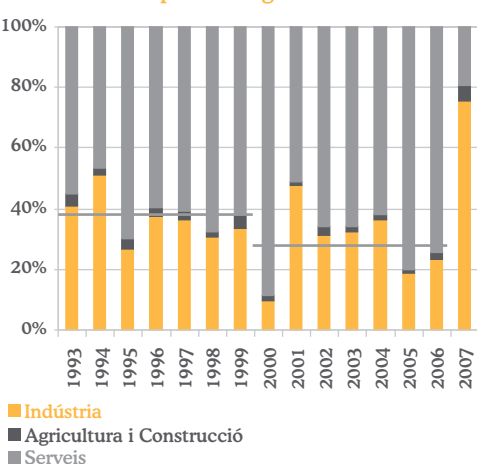
Font: IDESCAT, INE i SEE BBVA

Gràfic 3.2.
Fluxos bruts anuals d'arribada de l'ID
% sobre el PIB

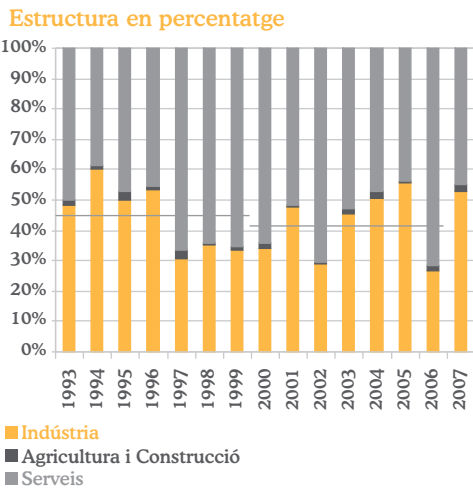
Font: SEE BBVA amb dades del Registro de Inversiones Exteriores

Gràfic 3.3.
Fluxos d'ID bruta d'arribada a Espanya
per Sectors
Estructura en percentatge

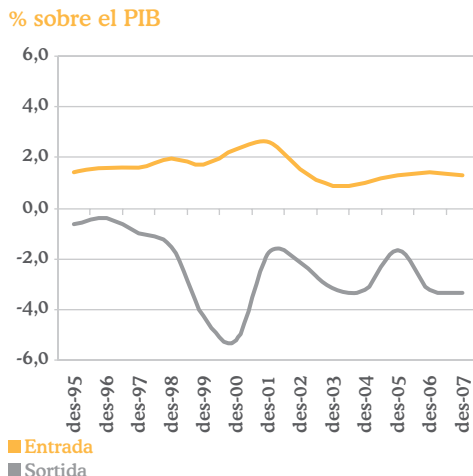
Font: SEE BBVA amb dades del Registro de Inversiones

Gràfic 3.4.
Fluxos d'ID bruta d'arribada a Catalunya per Sectors

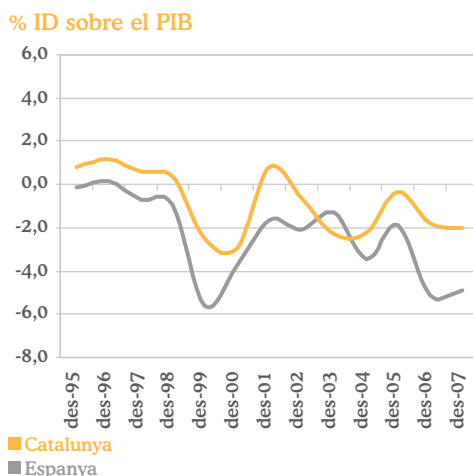
Font: SEE BBVA amb dades del Registro de Inversiones

Gràfic 3.5.
Fluxos anuals bruts d'entrada i de sortida de l'ID a Catalunya

Font: SEE BBVA amb dades del Registro de Inversiones Exteriores

Gràfic 3.6.
Diferencial dels fluxos anuals bruts d'arribada i de sortida

Font: SEE BBVA amb dades del Registro de Inversiones Exteriores

Catalunya, exportadora neta de capital: la Inversió Directa a Catalunya i des de Catalunya reflecteix un elevat dinamisme tot i la pèrdua de la primera posició com origen i destinació de la ID dins d'Espanya.

Catalunya ha estat tradicionalment el principal focus industrial d'Espanya. Aquest major protagonisme del sector industrial en la comunitat reforçava a Catalunya com una important destinació d'inversions exteriors dins d'Espanya. De fet, fins al canvi de segle, la intensitat de l'entrada d'inversió a Catalunya, valorada com a percentatge del PIB, era superior a la nacional com a conseqüència de la rellevància en els fluxos internacionals d'inversió d'arribada a Espanya de les inversions dirigides al sector industrial.

Des de la segona meitat de la dècada dels 90, els fluxos d'ID dirigits cap a Espanya s'adrecen amb major intensitat cap al sector serveis, (telecomunicacions, banca, transport i sector comercial, fonamentalment) i a d'altres sectors com la generació i distribució d'energia i aigua. Així, el major pes industrial de l'economia catalana ha provocat que Catalunya hagi perdut la seva primacia en l'entrada d'inversió exterior i s'hagi situat, en general, per sota del conjunt d'Espanya en els últims anys. No obstant això, Catalunya ha continuat rebent importants fluxos d'inversió en l'última dècada, que han suposat anualment imports d'entrada d'entre l'1% i el 2,5% del PIB català.

Adicionalment, els fluxos d'inversió directa de les empreses catalanes a l'exterior han presentat un perfil molt dinàmic en els últims anys, similar al del conjunt del país, encara que, en general, de menor intensitat. Aquesta menor intensitat s'explica pel gran protagonisme assolit en els últims anys per les inversions espanyoles amb origen en sectors en els quals les grans empreses més representatives tenen la seva seu social fora de Catalunya. Tal és el cas dels sectors financer, energètic o de telecomunicacions.

Amb tot, Catalunya, igual que la resta d'Espanya, és una economia inversora neta a l'exterior si es considera el saldo entre els fluxos bruts (sense tenir en compte les desinversions realitzades) d'entrada i de sortida d'inversió directa. Aquesta situació es remunta a l'any 1999 a Catalunya, dos anys més tard que la transició realitzada per al conjunt d'Espanya des de país receptor a país emissor net d'inversió.

La importància de la deslocalització: la inversió estrangera segueix sent superior a la suma de desinversió

Anomenem deslocalització al trasllat de parts del procés productiu (o de la seva totalitat) a un lloc allunyat de la seu de l'empresa. Aquest procés, del qual Catalunya i Espanya es van beneficiar durant bona part del segle XX mitjançant l'entrada de grans fluxos d'ID, està present en el segle XXI un nou caire, ja que, en l'actualitat, Catalunya (i el conjunt d'Espanya) assisteix, d'una banda, al descens en els fluxos nets d'ID procedents de l'exterior, mentre que, de l'altra, ha esdevingut una regió emissora neta d'inversió cap a l'exterior.

En els últims anys, el descens en el nivell de rellevància relativa del sector industrial quant a l'entrada d'ID a Catalunya i, sobretot, algunes sonores desinversions dutes a terme per multinacionals (tant estrangeres com locals), han propiciat el debat sobre el grau d'afecció de les desinversions, forjant-se una opinió negativa sobre els processos d'internacionalització empresarial.

Així, si bé és cert que la integració de l'economia en els mercats globals té efectes positius, de vegades pot percebre's com una porta de sortida per la qual s'escapen oportunitats d'ocupació i producció en

activitats rellevants en el territori que deslocalitzen la seva producció a d'altres zones a la recerca de menors costos.

Però el fet és que, a pesar de la repercussió social que han tingut algunes de les desinversions destacades en els mitjans de comunicació en els últims anys, el saldo net d'entrada d'ID en el conjunt d'Espanya ha continuat sent manifestament positiu, ja que els fluxos nets d'inversió (inversions exteriors menys desinversions realitzades) han presentat diferències positives, tret dels anys 2004 i 2006, anys en els quals les desinversions van superar les inversions estrangeres registrades a Espanya. D'aquesta manera, en la sèrie que recull els últims 15 anys, només en dos d'ells s'han registrat desinversions netes que, a més, han estat d'importants petita, comparat amb les extraordinàries dades de 2000. En el 2007, millor any de la sèrie, es van comptabilitzar unes entrades netes de més de 20.000 milions d'euros.

Per tant, tot i que la deslocalització industrial té alguns efectes indesitjats i uns elevats costos per a la plantilla de les empreses que la pateixen, és convenient valorar adequadament l'envergadura i l'abast real d'aquestes deslocalitzacions derivades de les desinversions industrials que, malgrat el seu gran impacte mediàtic, continuen sent considerablement inferiors als fluxos d'entrada d'inversió estrangera.

La ID de sortida, font d'avantatge competitiu per a l'economia catalana: les empreses catalanes inverteixen en l'exterior per ampliar mercats més que per deslocalitzar producció

D'altra banda, la sortida d'inversions, tant estrangeres com locals, des de Catalunya cap a la resta del món no ha de ser considerada com un procés de descapitalització de l'economia catalana. En primer lloc, perquè el fet de realitzar una inversió a l'exterior no vol dir que s'hagués fet alternativament a Catalunya. A més, en nombroses ocasions, el desplaçament d'inversions cap a l'exterior té com causa la millora dels processos productius de l'empresa i una consolidació de la seva rendibilitat a llarg termini.

Així, la millora de l'eficiència derivada de la reducció de costos redun- da de forma beneficiosa en la gestió de l'empresa matriu, que assegura d'aquesta manera la seva supervivència a mig i llarg termini, millorant la competitivitat dels seus productes en els mercats internacionals i possibilitant el manteniment d'activitats de major valor afegit (i difícilment deslocalitzables) en els seus tradicionals centres de producció.

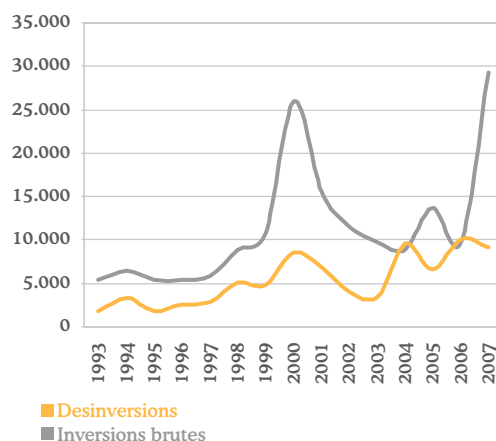
En d'altres ocasions, les inversions a l'exterior obeeixen a implantacions en nous mercats la finalitat principal dels quals és ampliar la base exportadora de l'empresa, diversificant les destinacions d'exportació i reduint així els riscos derivats de l'exposició a un únic mercat.

L'estructura percentual dels sectors d'activitat que originen la sortida d'aquests fluxos d'inversió pot ser un clar reflex de les causes impulsors de la inversió catalana cap a l'exterior. Si els sectors inversors fossin primordialment aquells intensius en mà d'obra, es podria inferir que el gruix de la inversió exterior es correspon amb processos de deslocalització. Per contra, si la major part de la inversió de sortida s'originés en activitats de comercialització, serveis empresarials o activitats industrials que només poden ser prestades *in situ* i requereixen la proximitat al client final podem concloure que la finalitat principal d'aquestes inversions és l'obertura de nous mercats i l'ampliació de la base exportadora catalana.

Desglossant la inversió de sortida per sectors d'activitat, s'observa que els que han tingut una major participació en els fluxos d'ID han estat

Gràfic 3.7.

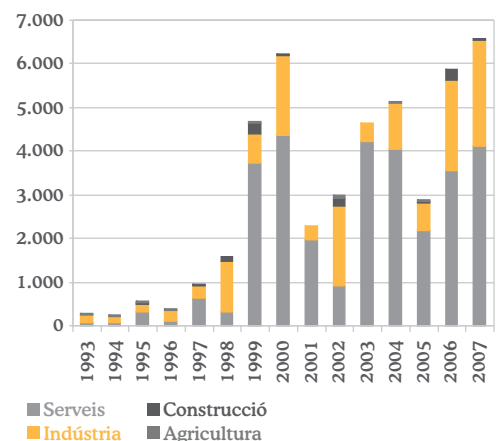
Fluxos bruts d'arriba d'ID a Espanya, fluxos bruts i desinversions milions d'euros

Font: SEE BBVA amb dades del Registro de Inversiones Exteriores

Gràfic 3.8.

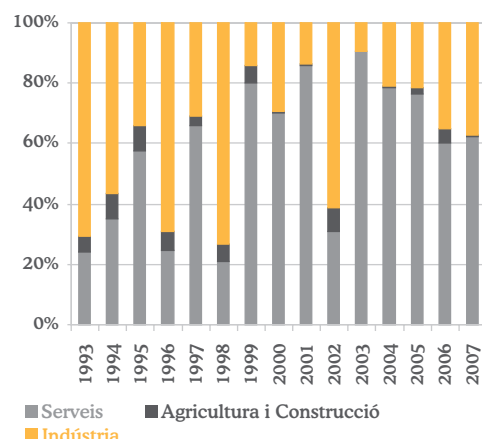
Fluxos d'ID bruta de sortida a Catalunya per Sectors milions d'euros

Font: SEE BBVA amb dades del Registro de Inversiones

Gràfic 3.9.

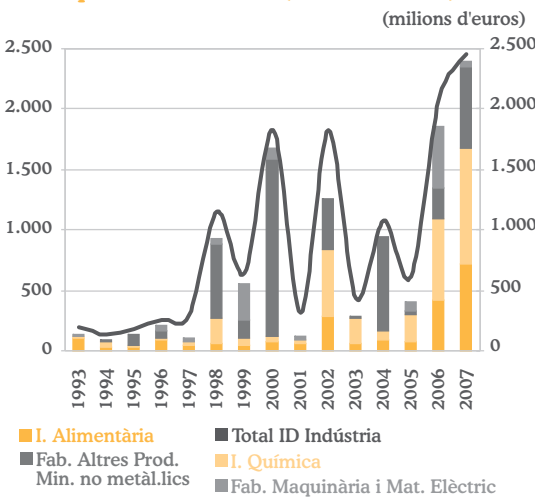
Fluxos d'ID bruta de sortida a Catalunya per Sectors Estructura en percentatge

Font: SEE BBVA amb dades del Registro de Inversiones

Gràfic 3.10.

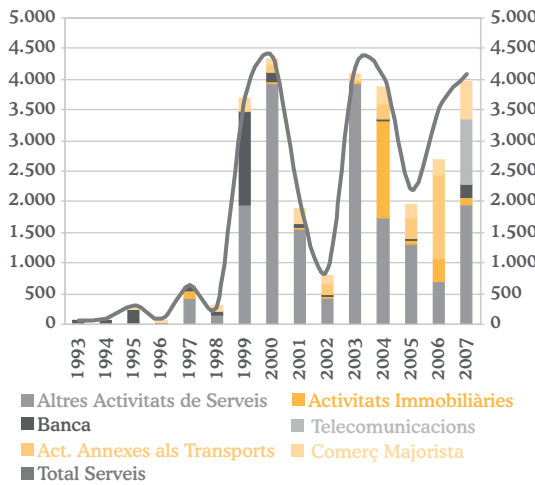
Fluxos d'ID bruta de sortida a Catalunya de la Indústria i de les principals branques industrials (milions d'euros)

Font: SEE BBVA amb dades del Registro de Inversiones

Gràfic 3.11.

Fluxos d'ID bruta de sortida a Catalunya del Serveis i les principals branques de serveis (milions d'euros)

Font: SEE BBVA amb dades del Registro de Inversiones

els d'Indústria i Serveis, però la participació d'ambdós sectors sobre el total ha anat variant al llarg dels anys. Així, enfront del predomini del sector industrial en la dècada dels 90 (tal com succeïa amb els fluxos d'entrada inversora), en el segle actual el protagonisme correspon als fluxos d'inversió procedents del sector serveis.

Aprofundint en la desagregació sectorial de la inversió per branques d'activitat, es poden analitzar aquelles branques que han dominat l'emissió dels fluxos inversors durant els últims 15 anys. Aquestes han estat, en el sector industrial, la indústria alimentària, la indústria química, la fabricació d'altres productes minerals no metàl·lics (ciment) i la fabricació de maquinària i material elèctric. En els serveis han dominat el comerç majorista i intermediaris de comerç, les activitats annexes als transports, les telecomunicacions, la banca, les activitats immobiliàries i l'epígraf d'altres activitats empresarials, que comprèn subsectors d'activitat com la consultoria, els despatxos de professionals liberals, la publicitat i altres serveis annexos, com els serveis de telemàrketig i atenció telefònica.

Atenent a l'evolució en el temps de la participació d'aquestes branques d'activitat, destaca la presència fins a 1998 de la indústria alimentària, la indústria química i la de fabricació d'altres productes minerals no metàl·lics, totes elles netament industrials.

A la fi de la dècada, durant els anys 1999 i 2000, és quan es produeix un canvi de tendència, amb la irrupció de la inversió provinent dels sectors de banca i d'altres activitats empresarials de suport als serveis, així com l'expansió de la inversió lligada al subsector de fabricació de maquinària i material elèctric.

És a partir de l'any 2000 quan es consoliden les tendències de la inversió procedent dels serveis, encara que sense detriment de la inversió d'origen industrial, que perd pes relatiu però augmenta en valor absolut. En els cinc últims anys de la sèrie, des de 2003 a 2007, irrompen amb força els subsectors d'activitats annexes als transports, telecomunicacions, activitats immobiliàries i activitats de comerç majorista, prosseguint també la resta de sectors comentats amb un fort ritme inversor, especialment l'epígraf d'altres activitats empresarials de suport als serveis.

En definitiva, les tendències de sortida d'inversió per a les diferents branques d'activitat mostren una importància relativa cada vegada major de les activitats de serveis. Els subsectors de serveis requereixen, tret d'algunes activitats auxiliars, la proximitat al client final per poder realitzar-se pel que parlar de deslocalització en els sectors de telecomunicacions, banca, activitats annexes als transports, comerç o activitats immobiliàries, manca de sentit.

No obstant això, part de l'epígraf d'"Altres Activitats Empresarials de Serveis", corresponent a activitats de suport a la gestió com els serveis d'atenció telefònica o telemàrketig, sí que tindria sentit situar-lo en països amb menors costos. En qualsevol cas, aquestes activitats auxiliars són només una petita part del gruix d'aquest subsector.

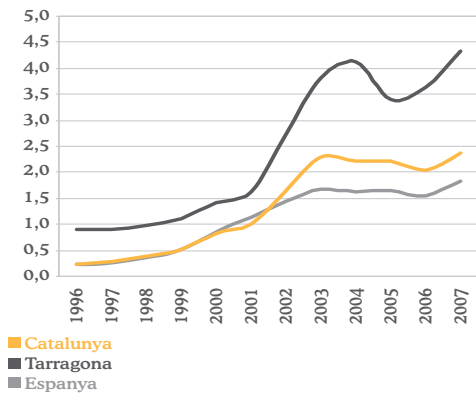
Per la seva banda les activitats industrials de major pes en la ID de sortida catalana es corresponen amb subsectors en els quals és més probable que les raons de la inversió obeeixin a una ampliació de la base exportadora, per abastir nous mercats, que a la deslocalització de la producció. Això és així, ja que els sectors de la indústria alimentària, la indústria química i la d'altres materials minerals no metàl·lics (fonamentalment, ciment) presenten dificultats òbvies de deslocalització atès que precisen localitzacions properes a les matèries primeres i/o als destinataris finals, per abaratir els costos logístics o de transport.

No seria aquest el cas de les activitats de fabricació de maquinària i material elèctric, en les quals a més d'una relocalització per atacar nous mercats sí podria estar produint-se un corrent d'inversió exterior a la recerca d'una millora de la competitivitat-preu per als productes que requereixin una estructura de costos més agressiva.

Per tant, a manera de conclusió podem afirmar que, en primer lloc, Catalunya segueix gaudint d'una destacada posició en els fluxos d'ID en el context espanyol, tant d'entrada com de sortida. Tot i això, Catalunya ha perdut la seva tradicional primacia a causa del major protagonisme del sector industrial en l'economia catalana i el viratge produït en les tendències d'ID amb origen i destinació Espanya, centrades en el sector serveis en els darrers anys.

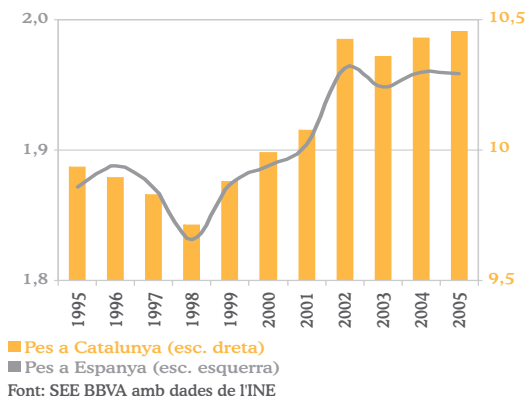
En segon lloc, per la composició sectorial de la ID catalana de sortida, podem afirmar que les empreses catalanes estan aprofitant els corrents internacionals d'inversió per instal·lar-se en nous mercats. No obstant això, la pauta fonamental de la inversió catalana en l'exterior és l'obertura de nous mercats mitjançant la implantació sobre el terreny, encara que també es donen casos de deslocalització amb la finalitat d'assolir millores en l'eficiència empresarial via costos.

Gràfic 4.1.
Creixement de la Població (% a/a)

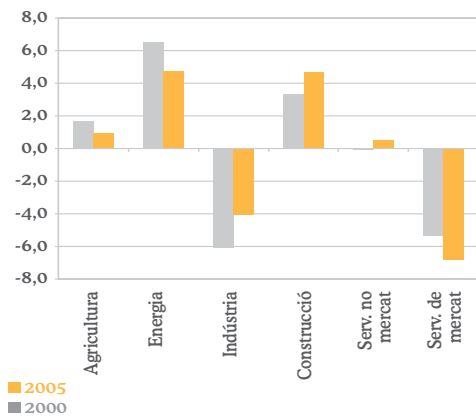
Font: SEE BBVA amb dades de l'INE

Gràfic 4.2.
Tarragona, importància relativa en el PIB (%)

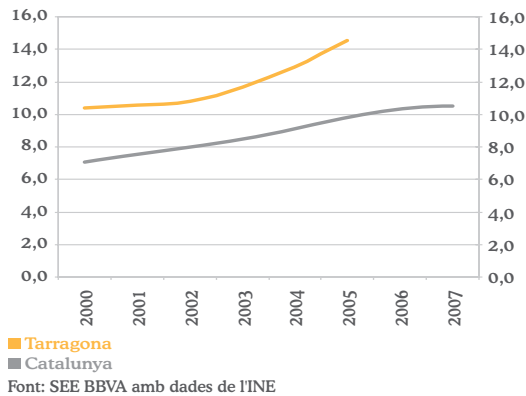
Font: SEE BBVA amb dades de l'INE

Gràfic 4.3.
Tarragona i Catalunya, estructura productiva
Diferencial (%) en termes de VAB, 2000 i 2005

Font: SEE BBVA amb dades de l'INE

Gràfic 4.4.
Pes de la Construcció en l'activitat VAB (%)

Font: SEE BBVA amb dades de l'INE

4. Anàlisi provincial: Tarragona

Tarragona, pes creixent en l'economia catalana i espanyola

La província de Tarragona, amb 751.121 habitants en 2007, representa l'1,7% del total de la població resident a Espanya i un 10,5% de la població catalana. El pes de la població tarragonina ha augmentat en els últims anys al registrar la província un creixement demogràfic diferencialment més elevat que el del creixement mig de Catalunya i del conjunt d'Espanya. Allò és conseqüència d'un creixement dels fluxos migratoris relativament més intens, de forma que la població estrangera suposa actualment quasi el 18% dels residents a Tarragona, segons les xifres del padró a 1 de gener de 2008.

Quant al pes del PIB generat a Tarragona, també s'ha produït un augment tant respecte a Espanya com a Catalunya, representant, respectivament, un 2,0% i un 10,5% del total en l'any 2005, últim amb dades disponibles per a la província. Ambdós percentatges són superiors a les respectives ponderacions de la població de Tarragona, fet que indica que la província gaudeix d'un major nivell de prosperitat relativa. Així, Tarragona tenia en 2005 un PIB per càpita de 25.621 €, enfront dels 24.814 € de mitjana a Catalunya i els 20.933 € de mitjana a Espanya.

Estructura productiva cada cop més semblant a la del conjunt de Catalunya ...

Com en qualsevol economia desenvolupada, l'activitat amb major pes sobre el total és el conjunt de branques de Serveis, que suposen el 59% del Valor Afegit Brut (VAB) generat en la província. A continuació, per importància relativa, li segueixen les activitats industrials (17% del total), la construcció (14,5%), la producció d'energia (6,9%) i, finalment, l'agricultura (2,5%). En comparar amb l'estructura productiva vigent en el conjunt de Catalunya, resulta que Tarragona està relativament més especialitzada en activitats agràries, de producció d'energia i de construcció. Amb tot, l'estructura productiva tarragonina ha viscut en els últims anys un procés d'aproximació cap a l'estructura mitjana catalana, reduint-se els diferencials quant a la participació sectorial en el VAB.

Aquest procés de convergència s'ha produït en agricultura, energia i indústria, mentre que la construcció i els serveis han seguit una tendència divergent, a causa del major creixement relatiu del pes del sector constructor a Tarragona i el menor augment de la participació dels serveis respecte a Catalunya. De fet, malgrat l'increment del pes del sector serveis en el seu conjunt a Tarragona, els proporcionats pel mercat (transport, distribució comercial, serveis empresarials, etc) han mantingut pràcticament estable la seva participació percentual en el VAB de la província entre 2000 i 2005. Això ha estat compensat per l'augment del pes de les activitats terciàries de "no mercat", les realitzades fonamentalment per les Administracions Públiques (AAPP), educació i sanitat.

... tot i que amb major exposició relativa en construcció i turisme

Una vegada mostrada la major importància relativa de la construcció en l'economia de Tarragona, ateses les diverses activitats que engloba (habitatge, resta d'edificació i obra pública fonamentalment) i les diferents perspectives existents per a elles, resulta rellevant avaluar la seva importància relativa. Donada la falta d'informació estadística integrada en l'esquema dels Comptes Nacionals, aquest pes relatiu s'avalua, de manera indirecta, a través dels indicadors d'activitat disponibles. En aquest cas, es considera la Licitació de les AAPP com representativa de l'obra pública i els Visats tant d'habitatge com d'altres construccions.

ons com representatives respectivament de l'activitat en habitatge i en edificació no residencial.

Com s'observa en la taula adjunta, el pes de Tarragona en el sector de la construcció és major que el seu pes en el PIB, tant a Catalunya com en el conjunt d'Espanya. A més, el pes dels visats registrats en la província també és superior tant al seu pes en el PIB com en construcció. Addicionalment, el pes de la licitació pública en la província és menor que el del PIB. Aquestes dades corroboren que, a Tarragona, l'edificació d'habitatge pesa relativament més en la composició de les diverses activitats del sector de la construcció, en un context on aquesta activitat afronta una conjuntura negativa.

Pel que fa a l'evolució dels visats d'habitatge d'obra nova, Tarragona està immersa en una etapa d'ajustament del sector, de similar intensitat al que es registra en el conjunt de Catalunya, que és al seu torn una mica més intens del que s'aprecia en el conjunt d'Espanya. Per la seva banda, la licitació pública està evolucionant a Tarragona de forma comparativament més positiva que a Catalunya i Espanya, que de consolidar-se suposarà un suport a l'activitat i l'ocupació a mitjà termini.

Tarragona, per la seva situació geogràfica és una província turística, un sector transversal en el sentit que engloba activitats de diferents branques d'activitat. Per això, per aproximar la importància relativa del turisme es considera el pes d'indicadors com el nombre de viatgers o el nombre de pernoctacions hoteleres. En ambdues variables, com era d'esperar, el pes relatiu de la província de Tarragona és superior al del seu pes en el PIB, tant a Catalunya com a Espanya. Per tant, la conjuntura del sector turístic també és un factor rellevant per a determinar el pols de l'activitat econòmica a Tarragona. En aquest sentit, tant el nombre de pernoctacions hoteleres realitzades a Tarragona com el nombre de viatgers rebuts es mantenen en taxes de creixement positives, properes al 4% en el terme mitjà dels 12 mesos que acaben al maig de 2008. No obstant això no cal oblidar que en 2007, les variables turístiques de la província registraven evolucions superiors a les de la mitjana nacional o a les de Catalunya.

Quadre 4.1. Importància relativa de Tarragona vs Espanya i Catalunya

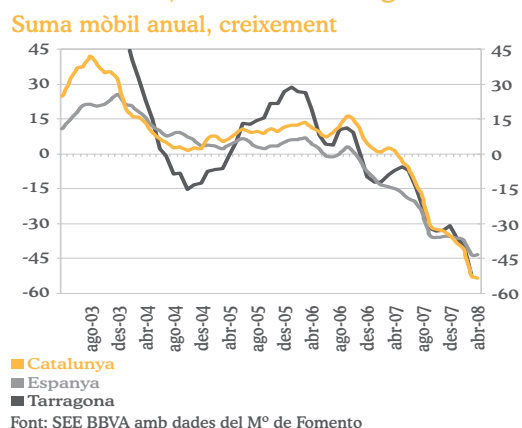
Tarragona, importància relativa	A Espanya	A Catalunya
PIB (%) en 2005	2,0%	10,5%
Sector Constructor (mitjana 2003-2007)	A Espanya	A Catalunya
Construcció (%) en 2005	2,5%	15,4%
Mitjana 2003-2007		
Licitació Pública (%)	1,6%	10,3%
Visats d'Edific. (%)	3,1%	25,1%
Habitatge	3,1%	25,1%
Altres Construccions	2,1%	36,5%
Sector Turístic (mitjana 2003-2007)	A Espanya	A Catalunya
Viatgers	2,6%	15,8%
Pernoctacions	2,7%	17,0%

Font: SEE BBVA amb dades de M^o de Vivienda, M^o de Fomento, SEOPAN i INE

Mercat de treball: convergència amb Catalunya i intensa moderació de la creació d'ocupació

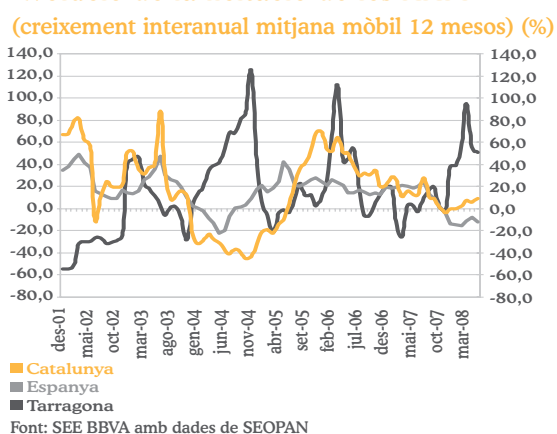
En els últims 20 anys el mercat laboral de la província ha registrat un dinamisme diferencial que li ha permès elevar les seves taxes d'activitat i d'ocupació des de xifres properes al terme mitjà nacional fins a

Gràfic 4.5. Construcció, visats d'habitatge
Suma mòbil anual, creixement

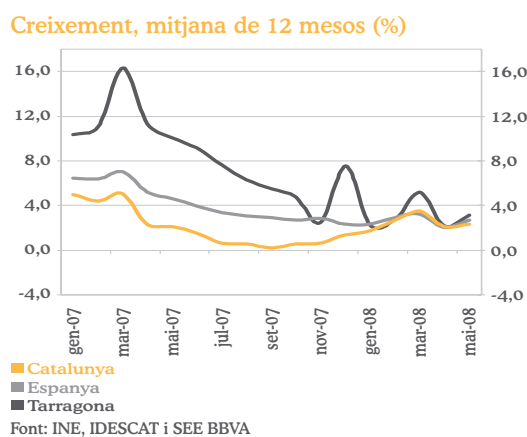
Font: SEE BBVA amb dades del M^o de Fomento

Gràfic 4.6. Evolució de la licitació de les AAPP
(creixement interanual mitjana mòbil 12 mesos) (%)

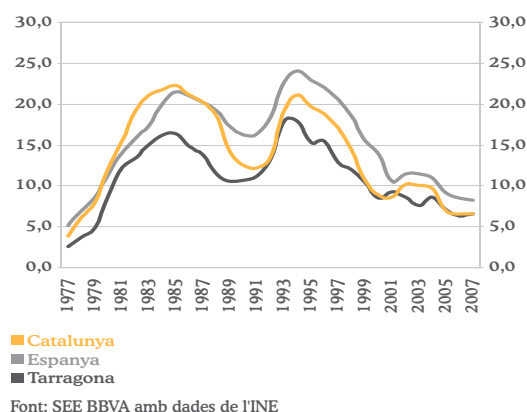
Font: SEE BBVA amb dades de SEOPAN

Gràfic 4.7. Sector Turístic
Pernoctacions a Hotels
Creixement, mitjana de 12 mesos (%)

Font: INE, IDESCAT i SEE BBVA

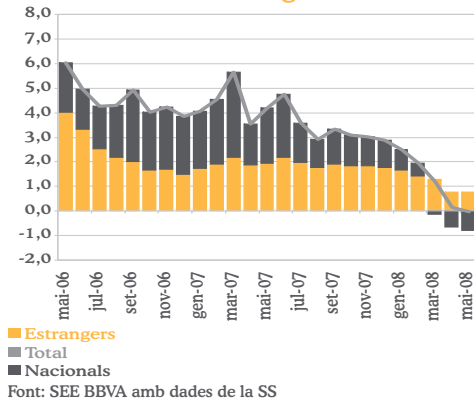
Gràfic 4.8. Taxa d'atur

Font: SEE BBVA amb dades de l'INE

Gràfic 4.10.

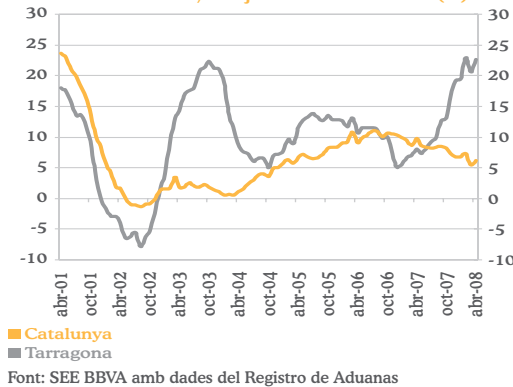
Afiliats a la SS: Tarragona

Gràfic 4.11.

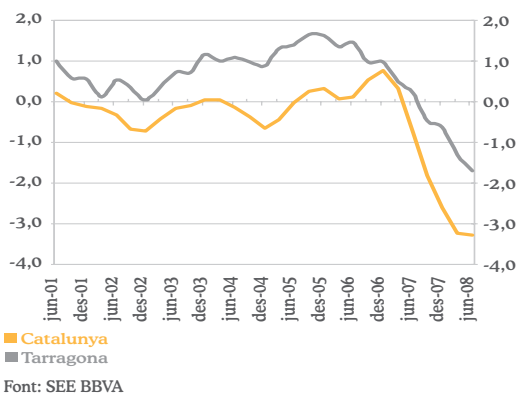
Exportacions.

Creixement anual, mitjana de 12 mesos (%)

Gràfic 4.12.

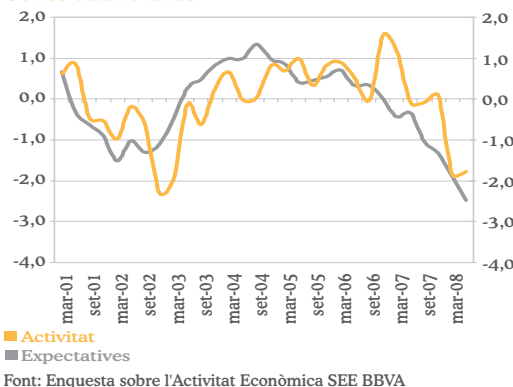
Indicador BBVA de l'economia catalana

Gràfic 4.13.

Activitat econòmica i expectatives (saldo)

Sèries suavitzades

taxes pròximes al terme mitjà català, més elevat. Com a resultat d'això, la taxa d'atur de Tarragona, que fins a finals de la dècada passada era més baixa que la mitjana nacional, se situa en els últims anys al mateix nivell que la catalana. En 2007, la taxa d'atur de Tarragona va caure fins al 6,6% dels actius, 1,7 punts menys que la taxa del conjunt d'Espanya.

No obstant això, en l'actualitat, la creació de nous llocs de treball s'està frenant, tal com mostra l'evolució de l'EPA i, amb dades més actuals, de l'afiliació a la Seguretat Social. Segons aquest registre, el creixement de l'ocupació estava estancat al maig en termes interanuals en la província, enfront d'un creixement del 0,7% en el conjunt d'Espanya. Atès que, a més, l'ocupació registrava augments majors a Tarragona que a Espanya en 2007, l'ajustament que està experimentant la província és relativament més intens. A més, aquesta evolució és resultat d'un comportament diferenciat entre treballadors de nacionalitat espanyola i immigrants. Entre els estrangers segueix creixent el nombre d'afiliats, encara que a ritmes una mica més moderats que fa uns anys, mentre que entre les persones de nacionalitat espanyola ja es registren descensos nets interanuals en l'ocupació.

Sector exterior, acceleració de les exportacions a través de Tarragona

El comportament del sector exterior pot ser un element de suport per a l'economia de Tarragona en l'actual conjuntura ja que les exportacions de béns s'estan comportant d'una forma molt dinàmica en els últims mesos, en contrast amb el que succeeix en el conjunt de Catalunya, on es mostra una tendència de certa desacceleració.

Quant als mercats de destinació de les exportacions des de Tarragona cal dir que no són molt diferents als de la mitjana catalana o espanyola, però si és cert que mostren una major concentració en els tres primers països de la classificació: França, Itàlia i Alemanya. Aquests tres mercats acaparen gairebé el 50% de les exportacions tarragonines. Això demostra una menor diversificació relativa per destinacions i una major dependència de la conjuntura exportadora de l'evolució dels mercats europeus.

Situació i perspectives: L'Enquesta d'Activitat Econòmica BBVA a Tarragona

L'Enquesta d'Activitat Econòmica BBVA de l'economia catalana permet fer una desagregació territorial per províncies dels saldos de respostes recollides. El conjunt de respostes recollides sobre un àrea dona una visió molt centrada sobre la seva situació, extraient-se a partir de la informació disponible un indicador qualitatiu de clima econòmic que, a més, aproxima la senda de creixement del PIB a Catalunya i pot servir com un termòmetre de l'activitat econòmica de cadascuna de les províncies catalanes.

En el cas de la província de Tarragona tant la sèrie de respostes a la pregunta sobre l'activitat econòmica en el trimestre com la d'expectatives per al trimestre següent, presenten una clara tendència descendent, superant el mínim valor de l'anterior desacceleració de l'economia, en l'any 2002. A més, si es compara l'Indicador BBVA de Tarragona amb el corresponent al conjunt de Catalunya, es pot observar com el descens a Tarragona va començar abans i des de nivells relativament més elevats, pel que es tractaria d'un ajustament relativament més acusat que el del conjunt de Catalunya.

Quant als sectors d'activitat, la informació que ens subministra l'enquesta coincideix plenament amb les dades recollides en els indicadors de conjuntura: una clara tendència a la baixa en l'activitat de construcció i un descens menys pronunciat en indústria i serveis, amb un sector turístic que manté una situació relativament millor.

Interessats dirigir-se a:

Servicios Generales Difusión BBVA Gran Vía 1 planta 2 48001 Bilbao T 34 944 876 231 F 34 944 876 417 www.bbva.es

Servei d'Estudis Econòmics:

Director:

José Luis Escrivá

Economistes en Cap:

Europa i Escenaris Financers: Mayte Ledo

Espanya: Julián Cubero

Anàlisi Sectorial: Ana Rubio

Europa: Miguel Jiménez

Escenaris Financers: Daniel Navia

Anàlisi Quantitatiu: Giovanni Di Placido

Recerca i Desenvolupaments Quantitatius: Rodolfo Méndez

Economies Emergents: Alicia García-Herrero

Anàlisi Transversal Emergents: Sonsoles Castillo

Argentina: Ernesto Gaba

Xile: Miguel Cardoso

Colòmbia: Juana Patricia Téllez

Perú: Hugo Perea

Veneçuela: Oscar Carvalho

Anàlisi Transversal Asia: Ya-Lan Liu

Xina: Li-Gang Liu

Nord-Amèrica: Jorge Sicilia

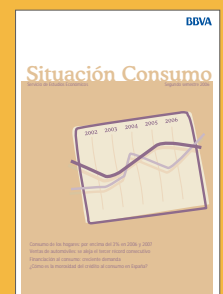
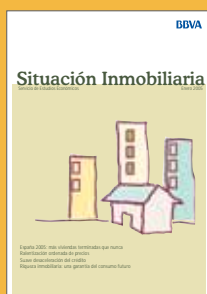
Estats Units: Nathaniel Karp

Mèxic: Adolfo Albo

Tendències Globals: Joaquín Vial

Anàlisi de sistemes previsionals: David Tuesta

altres publicacions

Aquest és un document preparat pel Servei d'Estudis Econòmics del Banco Bilbao Vizcaya Argentaria, S.A. (BBVA) pel seu propi compte, i es subministra només amb una finalitat informativa. Les opinions, estimacions, prediccions i recomanacions que s'expressen en aquest document es refereixen a la data que apareix en el mateix, pel que poden experimentar canvis com a conseqüència de la fluctuació dels mercats.

Les opinions, estimacions, prediccions i recomanacions contingudes en aquest document es basen en informacions que s'han obtingut de fonts considerades fiables, però cap garantia, expressa o implícita, es concedeix per BBVA sobre la seva exactitud, integritat o correcció.

El present document no constitueix una oferta, invitació o incitació per a la subscripció o compra de valors.